

BONA PAU

Nº. 511 - Any XLIII - MONTUÏRI - SETEMBRE - 1995

**Cossiers
i
poble,
protago-
nistes
de
les
festes**

La festa de les Persones Majors

L'homenatge a les Persones Majors i als qui enguany celebren les noces d'or i d'argent tornà reunir a Plaça, dia 20 d'agost passat, tant els homenajats com moltíssimes persones vinculades a ells. Fou un acte emocionant al qual s'hi va adherir gran nombre de persones, ja que molts d'ells tenen un o altre familiar a la vila

La modificació de la carretera, aturada

Encara no està resolt l'accés a les zones comercials de la carretera, ni la rotonda dels creuers, ni l'ampliació de la recta de davant aquells indrets.

El batle havia manifestat que si no s'arribava a un acord amb la Direcció de Carreteres, presentaria un al·legació. De moment, però, sembla que tot roman aturat.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gomila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Gaspar Socías Mora, Antoni Mateu Socías, Joan Miralles Bibiloni, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Antoni Mesquida Llinàs, Joan A. Payeras Ramonell, Joan Barceló Cerdà i Rosa Mª Nicolau Pericàs.

Administració: Catalina Sastre

C/ Major, 24 - Montuïri - Tlf. 64 62 70

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

Aclariment

Fou mal interpretada per alguns la nota apareguda en el darrer número referent a les intervencions al programa que sobre Montuïri va emetre el canal 4-TV. La nostra ressenya pretenia dir que als preguntats sols se'ls havia d'haver interrogat sobre temes de la seva incumbència, per als quals estaven preparats, i no sobre altres que no en sabien quasi res. La deficiència fou del presentador.

ES GRAONS

ENCOMIABLE

El fet d'haver-se organitzat enguany l'Escola d'Estiu a Montuïri ha estat un esdeveniment molt positiu. Els nombrosos mestres participants a més de la tasca pedagògica assolida, pogueren visitar l'arxiu municipal així com quasi tot el conjunt històric-artístic-monumental del nostre poble i d'aquesta manera poder saber i ensenyar en el futur als seus alumnes el resultat de les seves adquisicions.

DESCONSIDERACIÓ

L'organització de l'homenatge a les persones de més edat del poble fou una celebració elogiosa. En canvi l'acte en sí, degut a la lectura de la llarga llista de noms i les averiguacions pertinents, fou massa cansat, sobretot per a les persones majors assistents, ja que ocupà la major part del temps. Convendria que es reconsideràs el desenvolupament a fi d'aconseguir que per a altres anys no sia tan fatigós.

Ha mort el metge Ferrando

La mort el metge Joan Ferrando Gallard a l'edat de 83 anys, ocorreguda dia 17 d'agost passat, fou molt sentida per molts de montuïrers que directament o indirectament reberen els seus serveis professionals.

No volgué en vida que mai li féssim una entrevista per publicar. Esperam, però, obtenir informació i d'aquí a uns mesos poder incloure tan destacat benefactor de Montuïri i dels montuïrers dins el conjunt dels qui han deixat petjada.

Descansi en pau.

Dos dits de seny

... però seny montuïrer

És de sentit comú —i no diguem de persones de seny— que no es pot canviar així com així un costum heretat dels nostres avantpassats, encara que avui en dia els avantatges i la comoditat sembla ho demanen.

Tothom recorda i conserva dins la memòria el vestit del dimoni de Montuïri. I fins i tot la gent d'edat sap bé que la indumentària d'en *Banya Verda* sempre s'havia confeccionat de tela de sac, més bona i atepida que la normal, conservant el color i el teixit.

Però de cop i resposta la gent va romandre estorada el dia de la Mare de Déu d'Agost quan va veure que la tela i el color del vestit del dimoni ja no era de sac, sinó d'una altra classe de roba, i ja no diguem del color i la tonalitat. Aquell color de rosa que "lluïa" s'allunyava bastant del color de sac. Si s'hagués canviat de tela però conservat el color, tothom hauria pensat que es tractava d'un vestit nou, però havent-se modificat tela i color, ja fou una alta cosa. Possiblement també es canviaren alguns detalls, com foren les tires del calçons, en aquest cas, substituïdes per cordons.

"Mos han canviat es dimoni", digué més d'un; "aquest dimoni fa rialles", expressaren altres; "aquest no ve de l'infern", o "on ha anat el dimoni de l'any passat", murmuraven certes persones, més amb el desig de manifestar la seva repulsa per aquest dissortat canvi que per altra cosa.

Per altra part, l'actuació d'en Juanjo López no desmeresqué. El paper de dimoni el va representar tal com agrada als montuïrers i restaren admirats —els de la vila i els externs— de la seva desimboltura.

Però el seny montuïrer no es torbà en sobresortir. Es feren cas de les suggerències de la gent que ho advertí tot d'una i ja el dissabte i dia de Sant Bartomeu els montuïrers contemplant el vestit tradicional exclamaven gojosos: "aquest és es nostre".

Salomó

Es Mercansó: una dansa singular

Una de les característiques dels cossiers de Montuïri és la seva continuïtat. I aquesta continuïtat i tradició han fet d'una dansa l'expressió de tot un poble. Any rera any tots els montuïrers hem renovat enmig de les places, per capamuntes i capavallades la flama incandescent de la fidelitat. Any rera any ens hem sentit arrelats dins la terra fresca i, amb el coratge que dona el ritme primitiu i lent del tambor, hem viscut altra vegada, remembrant els nostres avantpassats, la joia ancestral de la memòria col·lectiva. Any rera any hem ballat amb els cossiers el goig de sentir-nos conscients de la nostra pròpia història.

Enguany, com cada any, l'epopeia s'ha repetit. Hi hem afegit, quasi de forma inconscient, una altra baula a la cadena, llarga i sòlida, que sosté la nostra identitat: a aquesta cadena que, amb petites dosis d'una caparrudesa asèptica i innocent, hem anat formant tots els montuïrers. Hi ha hagut però, una petitíssima distorsió, una minúscula partícula que ha tastanejat la festa. Ha esclatat la polèmica entorn del ball d'es mercansó.

D'entre les danses que ballen actual-

ment els nostres cossiers n'hi ha tres que tenen una funció específica, un caràcter especial i aquestes són: L'oferta, es mocadors i es mercansó. Tradicionalment, l'oferta només s'esfenifica a l'ofertori de l'ofici de Sant Bartomeu i es mocadors, quan acompanyen les autoritats eclesiàstiques i les autoritats civils, de la rectoria i de la casa de la vila a l'església parroquial. Es mercansó es balla, únicament i exclusivament davant les autoritats civils a l'edifici de l'ajuntament. Precisament una de les característiques diferenciadores d'aquestes tres danses respecte a les altres és que no es ballen en cercle. Tant a flor de murta com a mestre Joan, el rei no podia, s'obriu-mos, sa gallineta rossa i sa dansa nova, els cossiers es posen fent rotlle entorn de la dama i així segueixen durant tota la tocada, sense dirigir-se específicament a persona o institució. En canvi, a l'oferta i a n'es mercansó, els cossiers dansen un a un realitzant una trajectòria rectilínia dirigida cap a l'autoritat eclesiàstica i a l'autoritat civil respectivament. Seria incongruent idò, que tant l'oferta com es mer-

(Continua a la pàgina següent)

El pregó de festes

Degut al diferents esdeveniment polític de caire regional i a la personalitat del pregoner, Joan Verger Pocoví, la sala d'actes de l'Ajuntament resultà apetita, ja que sols una quarta part del públic pogué entrar-hi.

Es Mercansó: una dansa singular

(Ve de la pàgina anterior)

cansó es ballassin fora del seu context original.

Ara bé, tampoc es pot fer el que ha passat enguany. No es poden tancar les portes de l'ajuntament. Jo ho he dit moltes vegades. Els cossiers, sense la gent que els agombola, perden tota la raó d'esser. No es pot barrar el pas a ningú que vulgui participar de la festa. Seria un error garrafal. Es mercansó, una de les danses més vistoses i originals, representada només davant els polítics, es fondria ràpidament i quedaria buida. Restaria estèril, sense contingut. Sense el contingut que li donam els veritables protagonistes que som tots els montuïers.

S'ha dit que l'edifici de la casa de la vila no pot suportar el pes de tota la gent que s'hi acaramulla el dia de Sant Bartomeu i aquesta ha estat la justificació per haver tancat les portes de la sala de plenis. Pens que si el lloc no és el més adequat, se n'hauria de cercar un altre que fes possible conjugar els elements essencials d'aquest ball: Retre respecte i consideració a l'autoritat civil amb els montuïers i visitants que fan costat als cossiers, perquè tot plegat sigui l'expressió culminant d'un esperit col·lectiu de fidelitat a la nostra cultura, de fidelitat a la nostra història. Crec que tots hi sortirem guanyant.

Sa talaia d'en Rubí

S'ACUDIT DE S'ESPARDENYARET

Sant Bartomeu: L'orgull d'un poble en festes

Dins un programa molt variat i més llarg que altres anys, des del 5 al 27 d'agost, els montuïers visquem un veritable ambient de festes patronals.

Hem de dir que el desenvolupament de les festes d'enguany es mantingué fidel al programa.

Fou el 15 d'agost, dia de la Mare de Déu, quan el poble batejava —altra vegada— a causa de l'inici de les festes del nostre patró.

Els dies de jubileu havien arribat al poble i la gent, com cada any, ja compartia ambient de festa. L'olor d'alfabeguera s'escampava pels carrers. Molta gent observava gojosa la dansa dels cossiers mentre d'altra preferí viure l'emoció que provoca sentir-se perseguits pel dimoni i amb uns insistents crits de *banya verda!*, *banya verda!*... fugien depressa per no sentir a les cames el gust de les corretjades. Tot denotava l'alegria del començament de festes.

El pregó d'enguany, a càrrec de Joan

Verger Pocoví, també tengué lloc aquest dia i el seu contingut animà tots els montuïers a viure la festa.

El dissabte de Sant Bartomeu, poc abans de la sortida dels cossiers i dimoni, caigueren un grapat de gotes, però els montuïers i tots els forans que havien vingut a fer festa amb nosaltres no defallírem i vàrem esperar que s'aturàs la brusca per iniciar just després el recorregut.

El dia de Sant Bartomeu la plaça estava plena de gom a gom i foren molts els qui es resistiren a la son per pujar a fer festa. Així, les festes, anaren passant entre rodells, concerts, homenatges, exposicions, berbenes... Tot això contribuï a fer de les nostres festes uns dies de goig, d'amistat i de joia per a un poble que sabé viure la festa tal com calia.

La traca, com ja és habitual, acomiadà l'agost festiu i ja avui el poble pot generar orgullós els records de les festes d'enguany.

Catalina Barceló

CARTA AL DIRECTOR

EL PER QUE CORREDURIA
D'ASSEGURANCES GOMILA PATROCINA EL
PRIMER PREMI DE CONTE CURT

Senyor director:

Algunes persones s'han estranyat del patrocini en el concurs literari de Conte Curt, creat per l'Ajuntament de Montuïri, al·legant alguns d'ells la filosofia explotadora i egoista de l'empresari o amo d'empresa. Tots sabem que hi ha de tot a la vinya del Senyor, per tal motiu l'empresa o empresari no n'estan exemptes, ja que formen part d'aquesta societat tan complicada i difícil.

L'empresa organitzada, cuida amb esment totes les seves obligacions, creant patrimoni, riquesa, seguretat, imatge i a més inclou en el seus pressuposts una partida en patrocinis en el camp cultural, literari, investigació, ecologia, social, universitari, esports i molts d'altres, amb la finalitat de crear una nació pròspera, ajudant a les persones inquietes, en ser alguna cosa el dia de demà o enriquir-se com a persones.

Correduria Gomila duu una línia ben definida en aquest camp, dotant una partida dels seus pressuposts al camp cultural i literari, aportant un petit gra d'arena a la societat, que gràcies a ella, es possible l'activitat empresarial, facilitant obrir-se camí a persones amb el

plaer de ser alguna cosa a la vida, com deia el professor NC Cormach, sobre un jove titulat que va aconseguir enfilar-se al més alt.

Saber avançar posicions és una de les dificultats pràctiques que duu aparellada l'activitat empresarial i comercial, la solució de la qual no conté cap llibre de text. Un títol de màster en administració d'empreses o un títol de tipus jurídic pot col·locar en el llindar, però una vegada dintre ha de trobar una fórmula perquè els altres puguin justipreciar les seves qualitats i fixar el salari laboral i l'extra empresarial, el fixatge, com diuen els europeus.

Per a la Correduria Gomila és una satisfacció la participació de concursants primeres files en el seu gènere, perquè la idea és col·laborar i facilitar el camí a persones amb dinamisme i esperit de victòria a ultrança. Per exemple, no trobarem cap primera espasa que no dugui en el seu interior aquest zel. En quan al jurat, felicitar-los per la seguretat i serietat que han donat als concursants, cosa molt difícil degut a la gran qualitat dels treballs. Gràcies a l'Ajuntament per haver convocat el concurs, gràcies a totes les persones que em consta han col·laborat sense sortir a l'escena. També gràcies a Bona Pau per la seva participació en l'organització i al gran nombre d'assistents a l'acte. Fins a l'any que ve.

Antoni Gomila Jaume

President de la Correduria d'Assegurances Gomila

Gaspar Socias Mora "Vermell", Tècnic Agrícola

"L'agricultura, avui, no és tan senzilla com un temps. És important tenir vocació"

Funcionari de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, en Gaspar Socias Mora és Tècnic Agrícola i Cap de Negociat de la Delegació Comarcal de Campos (antiga Extensió Agrària).

Queden lluny els temps en què de nin anava i venia amb bicicleta a una escola privada d'Algaida juntament amb altres estudiants del nostre poble. Més envant continuà i amplià estudis a distints centres de Balears i Catalunya. El seu esforç no fou en va. El càrrec que ocupa i la responsabilitat que té, parlen per ells mateixos.

Persona solvent, amic d'ajudar i facilitar qualsevol gestió pròpia del seu càrrec, és conegut no sols dins el nostre poble sinó també, com és natural, pels de la comarca.

És fàcilment assequible per als qui intenten parlar amb ell. Un dels gests més importants del seu mode de ser és precisament la seva disponibilitat en vers les persones que el necessiten per efectes propis del camp. El seu caràcter és amant.

Nasqué el 6 de juny de 1948 a Montuiri i es casà el 18 de juny del 77 amb Jerònia Fiol Garau. Té un fill i una filla.

Com a tècnic agrícola i en funció del teu càrrec, quan es general el malestar, la crisi entre la gent de fora vila, què ens pots dir del camp?

El nostre amic està uns moments pensatiu, el temps que agafa maquinalment el bolígraf que té davant. El torna amollar damunt un paper de la taula i ens mira de front.

La contesta a aquesta pregunta podria ésser ocasió per desenvolupar un tema llarg, complicat i polèmic. Contestaré a títol personal d'un mode breu i sense entrar en massa detalls. L'agricultura a Mallorca, ho sabem tots, passa per uns anys no massa bons. Influeixen diversos motius. Per exemple: la capacitat de producció i qualitat dels productes d'altres països i especialment del Mercat Comú. Els agricultors de molts d'aquests països estan més preparats i també més ben organitzats que nosaltres. Els nostres competidors, dit sia de pas, tenen del tot programades les grans extensions que conren. La climatologia, des de fa anys, els és més favorable que a nosaltres. No

oblidem les nostres sequeres, una darrera l'altra. Les distàncies, en poc temps s'han acurçat, de tal mode que amb un temps relativament curt tenim el producte que volem de qualsevol part del món. A la fi això són unes quantes causes importants, podria anomenar-ne més, totes adverses, per desgràcia. L'únic positiu ha estat l'entrada al M.C. i les ajudes estatals.

Possibles solucions?

Les solucions desgraciadament queden moltes vegades damunt els papers. No passen d'aquí. Els agricultors haurien de ser els primers que s'interessassin per uns nous procediments de conrò, conèixer nous mercats i provar noves produccions. S'ha acabat el temps de conrò, com fèiem abans. El camp és un laboratori. Això sí; per produir uns cultius determinats amb el que ve darrera, com són costes de producció o acceptació del producte en el mercat, producció suficient i de qualitat, etc., es necessiten anys. No pot ésser un canvi de cop. Els estudis i les proves han d'estar ben dirigits i executats i necessiten temps. Els països del M.C. i Israel, per exemple, en saben molt d'això.

Per tant...?

Quasi és repetir el que hem dit abans. Seria molt important que els agricultors, per exemple, assistissin a cursets de capa-

citació. Descobriren noves tècniques. Adquiririen coneixements per envestir amb noves produccions. Assimilarien amb més facilitat les modernes publicacions d'agricultura. Amb una paraula, estarien més ben preparats per afrontar el futur. L'agricultura, avui, no es tan senzilla com un temps. No es tracta només de produir, també s'ha d'estar al corrent i calcular les variacions del mercat. És més difícil vendre que produir. Els països al que hem fet referència abans, ens duen un gran avantatge en aquest aspecte.

S'ha parlat molt del que estem tractant i consideram que això que dius es encertat. Podries aconsellar-nos alguna cosa més per al camp de la nostra illa?

El nostre interlocutor roman uns moments en silenci, i després continua d'un mode pausat.

A més del que he dit abans he d'afegir que la terra s'ha de conrar amb esment, amb estimació. Ella és generosa amb nosaltres. És molt important tenir vocació cap a aquesta feina, que a vegades és dura, però també ens dona satisfaccions. Opín que la producció de l'illa també podria estar enfocada cap al nostre propi consum, és una altra sortida. Hem de tenir en compte a més dels residents, el gran contingent de turistes que ens visiten. El nostre camp ben conrat podria donar-los una imatge més atractiva. Tu saps l'esment i l'amor en què cuidaven el camp els nostres avantpassats. Avui, per desgràcia, no és així, llevat d'unes poques excepcions. No oblidem que és un detall molt important també de cara als nostres visitants i de rebot ens pot beneficiar. Seria interessant també alguna motivació econòmica per als agricultors, que cuidassin bé les seves finques, per part dels ajuntaments, Govern Balear, CIM... el qui fos.

Coneixes de prop l'agricultura dels països del Mercat Comú?

No hagués parlat com ho he fet abans si no conegués almanco alguns d'aquests països. He visitat professionalment França, Alemanya i Holanda. Podria contar moltes experiències d'ells. A França impressionen les extensíssimes finques de conrò amb condicions òptimes. D'Holanda, on cultiven les flors

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

com només ells saben fer-ho, m'impresionà la seva cultura. Dins els hivernacles on hi feien feina tenien algun instrument musical, llibres... i quan descansaven en algun moment, llegien o tocaven el saxofó. No fa rialles. Un d'aquests agricultors, una persona normal molt culta i informada, ens donà relació, per exemple, dels metres quadrats de clavallers que es cultiven a Espanya. Crec que sobren les paraules.

– Podries fer-nos un petit resum de la teva professió, des del començament fins al dia d'avui?

En Gasparriu quan també ens pregunta:

– És absolutament necessari?

– Si, no, necessari, almanco interessant per als nostres lectors.

– La meua professió la vaig iniciar a Lleida, a diversos centres de capacitat, on hi vaig estudiar i també hi vaig fer pràctiques des del 65 al 68, tres anys. Un dels records més agradables que conserv d'uns anys després fou quan amb quatre professors tècnics inauguràrem l'Escola d'Agricultura, el setembre de 1975. Record amb molta satisfacció els joves que començaren, gent que avui possiblement ja estigui més preparada que jo. És un orgull per a mi haver-los tengut a les meves classes. Amb ells i altres férem uns quants viatges d'estudis per l'estranger.

– Una darrera pregunta sobre l'agricultura. Els anys 40, conrant deu quarterades, una família podia viure. Quantes consideres que són necessàries avui per capejar els temps actuals?

La mirada un tant interrogant d'en Gaspar es posa damunt nosaltres abans de contestar.

– Això també és elàstic. Depèn del tipus de terra, dels cultius, i sempre de les bones condicions atmosfèriques, però consider que una família podria viure dins un centenar de quarterades. Parlem de secà.

– Deixem ara els conradors que ja comencen a fer els goretos i anem a altres temes. Cap a on va dirigida la teua afició el temps d'esplai?

– M'agraden molt els esports, però en especial la caça. A ella em dedico quan puc. Sense ésser un gran lector m'agrada també llegir, sobretot les obres de Delibes.

"No respectam gens el medi ambient. L'aire està viciat" "Em moc dins un ambient que estim molt: el camp"

– Què opines del nivell cultural del nostre poble?

– Crec que no està tan malament. Mira: tenim una entitat cultural, el Patronat de Música del que tots els montuïers n'hauríem d'estar orgullosos, una banda de música, una biblioteca molt visitada; a partir d'enguany en el Club de Majors funcionen unes sessions de cine-estudi que no tenen altres pobles... podríem fer més, es ver, però no anam malament. Estam a un nivell cultural acceptable.

– Què ens dius del medi ambient? El respectam com pertoca?

– No el respectam gens. No ens n'adonam del mal que feim a la natura, sense pensar que tot es tornarà contra nosaltres. Ja hi som. L'aire està viciat i el camp i la mar inundat de deixalles i brutor. És una pena. Hi ha molt de què xerrar damunt el tema.

– Quina és la teua opinió sobre el caràcter del nostre poble?

– Consider que hauríem de ser més solidaris. Ajudar-nos mútuament i tam-

bé a altres persones i comunitats desateses que sofreixen. Això és molt important; el món aniria millor, tots ens sentiríem més satisfets i faríem feliços els qui ens enrevolten; moltes vegades només fent-los cas i bona cara. A més, hauríem de ser més tolerants.

– Et sents satisfet amb la teua feina?

Té el posat seriós en aquests moments, però la seva cara reflexa espontaneïtat i optimisme, quan contesta.

– Estic molt orgullós de la meua professió. Em sent realitzat. Haver ensenyat joves que molt possiblement ja saben més que jo, que em guanyen en coneixements, és una gran satisfacció per a mi. Al mateix temps em moc dins un ambient que estim molt: el camp.

Aquest és el personatge que hem vist a través de l'entrevista. Una persona enamorada de la seva feina. Amb vocació. Un home que frueix amb l'agricultura, col·laborant perquè el camp torni ésser altra volta un jardí productiu.

M. Martorell Arbona

Alumnes de les Escoles de l'any 1942

D'esquerra a dreta: 1ª fila: Guillem "Prats", Miquel Bauçà "Pelut", Antoni "Niu", Bernat "Carlos" †, Sion Arbona "Quelet", Joan Beltran "Mosson", Jaume Miralles "Queló", Guillem "Mosson", Tòfol "Llevó", Miquel "Roca", Pere Cerdà "Frare", Miquel Nicolau "Volland". 2ª fila: Antoni Pizà, Pep Martorell "Alcoraier" †, Bernat de Son Toni Coll, Pep "Boira", Rafel "Muix", Joan Sastre "Juanito", Joan "Murtó", Antoni "Pelut" †. 3ª fila: Bartomeu "Xinet", Pau de Son Toni Coll, Joan "Niu", Llorenç Bauçà "Neo", Pep "Mosson", Rafel Mayol "Escolà" †, Mateu "Escolà", Joan "Lloret", Pere Rosselló "Barreta", Jame "Volland", Gaspar "Xinet". Asseguts: Desconegut, Joan Verger "Mascaró", Tomeu Mas "Soqueta", Tomeu "Muix", Antoni Bauçà "Capità", Jaume "Queló" i desconegut.

S'ha dit que...!

... tot i que hi ha hagut positives innovacions en el programa de les festes patronals s'ha notat una manca d'imaginació per inserir-hi celebracions festives noves.

✱

... encara es recorda per la vila la comèdia d'en Canyelles per sortir del Govern i continuar governant, deixant en Verger amb ganes, mereixements i mèrits..., però defora.

✱

... es concurs de fotografia de les festes, sols limitat al patrimoni, deixà molts de concursants insatsfets.

✱

... continuen les queixes degut a les males olors que desprenen les aigües residuals de la depuradora. Es perjudicats -que són molts- no comprenen com s'Ajuntament, després de tant de temps, encara no hi ha posat remei.

✱

... en canvi fou alabable veure com determinats regidors es responsabilitzen de certs actes de les festes. Enguany es va demostrar que no tot depèn del batle i sí, de l'eficàcia d'un equip compromès.

✱

... s'haurà de cercar un altre local per fer el pregó de festes. Enguany sols una quarta part pogué entrar a la sala d'actes i d'aquesta ni la quarta part tenien guien seient.

✱

... s'albada de dia 24, al so de les xeremies des del campanar, enguany deixà bocabadats a les qui l'escoltaven. No va satisfer. Part de lo que sonaren no era per a aquella ocasió. O s'ha de fer bé o val més deixar-ho.

✱

... es ball des Mercansó ofert a la Sala d'Actes de s'Ajuntament enguany romangué limitat a les autoritats. No en podem fer comentari perquè ni tan sols ens hi deixaren entrar. Tal volta l'any que ve només hi pugin es cosiers tot sols.

✱

... en el carreró des campanar n'hi ha que sense vergonya hi fan les feines... On és l'educació d'aquesta gent?

✱

... la corba de davant de les monges és el lloc pitjor de Montuiri per aparcar-hi cotxes. Abans d'haver-hi accidents convé solucionar aquest problema, el qual, s'agreujà durant les passades festes.

✱

... ja es comença a parlar dels concursos de Conte Curt per a l'any que ve. Ja hi ha empreses que han ofert premis especials per als montuïrers. No hi ha dubte que s'ha potenciat... i s'esperen més novetats.

✱

... la gent es pensava que s'Ajuntament l'havien canviat per una tenda de souvenirs, ja que es tauló d'anuncis semblava un mostrador on hi havia exposat un mostrari de tots els productes que s'hi podien comprar.

✱

... seria necessari que s'Ajuntament nomenés un cap de protocol i així a l'hora de presidir els actes oficials no hi hauria colzades i males cares i tothom es posaria a l'esquena.

✱

... hi ha hagut festes per a tots els gusts, però la més bona i psico-pedagògica va ésser la que es va preparar a plaça per a tots els nins i nines quan els varen ensenyar com posar un amic seu d'esquena a la paret i tirar-li ganivets sense ferir-lo.

✱

... hi ha gent que a l'hora de demanar subvencions al CIM per no haver de donar les gràcies a certs càrrecs polítics, s'estimen més anar a enrevoltar; però a l'final es qui les firmen són els

qui tenen els càrrecs, i llavors no els queda més remei que agrair-ho.

✱

... ha cridat l'atenció la gran quantitat d'exposicions -8 o 9- que hi hagué durant les festes. Es veu que el nostre poble té un nivell cultural molt elevat. És lo que han dit alguns; però altres, més crítics, en tot això hi veuen un negoci.

✱

... seria una bona cosa que durant les festes de Sant Bartomeu, a l'entrada del poble es donassin un full informatiu per tal d'explicar a la gent externa quines són les condicions que s'han d'observar per anar davant o darrera el dimoni, i així no hi hauria malentesos quan el dimoni fa lloc. Aquesta gent no vol recular i a més a més li volen pegar.

✱

... les activitats que es fan a l'Es Dau per a nins i nines, degut a la manca de monitors, s'haurien d'organitzar per als pares i mares, ja que duen més trull que els propis fills.

En Xerrim

**La
vostra
tenda
d'esports**

(davant Can Binimelis)

Carrer Sala, 7 • Telf. 16 83 13 • 07260 Porreres

Gabriel Matas Alcover, nou regidor d'esports i temps lliure

Una àrea que intentarà aglutinar les entitats esportives i promocionar l'esport

Seguint en la línia d'entrevistes a les persones que formen part del consistori local per primer cop després de les darreres eleccions municipals del 28 de maig, aquest pic li ha tocat contestar-nos a unes quantes preguntes a Gabriel Matas Alcover, un jove montuïrer que tots coneixem per Biel Matas. Actualment té 28 anys complits, és casat i té una filla. És la primera vegada que anava inclòs dins unes llistes electorals. Concretament formava part de la llista del Partit Popular, de la qual ocupa el sisè lloc.

Des de molt petit en Biel sempre ha practicat múltiples esports, especialment el futbol. Jugador del Montuïri durant molts d'anys, també ha jugat amb altres equips tan importants com el CI-DE, el Manacor i el Cardassar.

Possiblement l'estimació que té en Biel per l'esport hagi estat la causa que l'hagin elegit cap d'àrea d'Esports i Temps Lliure.

– Per quins motius et decidires a prendre part d'una candidatura? Va esser per iniciativa pròpia o demanaren la teva participació?

– Sí; m'ho demanaren. El batle, en Joan Ramonell, em proposà formar part de les llistes del Partit Popular per a les eleccions municipals. Jo, en principi, no estava del tot decidit, però a la fi em va convèncer i vàrem tirar endavant.

– Creus que el fet d'anar inclòs dins les llistes era degut en gran part a la teva afició a l'esport i, per tant, en cas que sortissis elegit, ocuparies el càrrec de cap d'àrea d'esports i temps lliure?

– Cert no ho sé, però supòs que sí. En Joan Ramonell ja sabia de la meua gran afició a l'esport. A més, una vegada elegit regidor ens havíem de repartir les àrees i vàrem decidir que la d'esports i temps lliure era la que més em convenia.

– Sens dubte, l'esport és una de les activitats en què més participa la gent del nostre poble, sobretot el jovent. Què n'opines d'això?

– Sí, tens raó. La participació de la gent jove és massiva. Aquest fet, crec que és un gran avantatge. A l'hora de fer feina i tirar endavant, és una cosa que em pega bé. És diferent dels aspectes

culturals, en què la gent no hi participa tant.

– En el passat número de Bona Pau sortí publicat el pla d'activitats que des de l'àrea d'esports i temps lliure desenvolupareu. Durant aquest temps, n'han eliminat o afegit alguna?

– En principi, no; fins que no s'hagi reunit per primera vegada el Patronat, que serà aquest mes de setembre i aleshores es prendran decisions concretes. A partir de les distintes reunions del patronat, sotiran idees noves, propostes per a la creació de nous clubs esportius, de muntanyisme, de petanca, ...

– Explica'ns un poc, Biel, tant les seves funcions com el funcionament d'aquest Patronat.

– La idea es crear el Patronat Municipal d'Esports a fi de promoure l'esport entre tota la gent de Montuïri. Està pensat perquè hi hagi una cooperació mútua, entre l'Ajuntament i les distintes entitats esportives existents i per a les que encara s'han de crear. No s'ha de pretendre únicament que l'Ajuntament serveixi només per finançar-los, no; sinó que ells també hauran de col·laborar aportant idees, donant facilitats a la gent perquè pugui practicar diferents esports.

Això sí, aquestes entitats hauran d'anar cercant mètodes d'autofinançament, ja sigui en conjunt o independentment, perquè en un futur no depenguin exclusivament de l'Ajuntament en aspectes de finançació.

– Altres aspectes?

– Per altra banda, des del Patronat s'incentivarà l'obtenció de títols d'entrenadors, monitors, ... ja que cada pic es demanarà més per part de federacions esportives. També s'organitzaran conferències relacionades amb l'esport, fixant especial atenció a la medicina esportiva. I per altra part, es promocionaran nous esports, així com també es faran campus i cursos per tal de millorar i perfeccionar els que ja tenim.

– Quina serà la composició de la junta d'aquest Patronat?

– La junta del Patronat Municipal d'Esports estarà composta pel batle, com a president, jo com a vicepresident. També hi haurà un vocal del PSM, que serà en Jeroni Nicolau; un del PSOE, en Gabriel Miralles i un del PP, en Mateu Fiol. També hi haurà dos vocals més, que seran en Pere Canyelles, president del futbol, i en Francisco Mendoza, a més d'un dels representants de les diferents institucions o clubs esportius que formin part del Patronat. També, dins aquest Patronat, s'hi inclourà un representant dels joves i un de les Persones Majors. La idea és que participi el major nombre de gent possible.

– Referent al pla d'activitats publicat a Bona Pau i al què fèiem menció fa uns moments, et referies a la creació de nous clubs, com el de petanca o muntanyisme. No creus més important potenciar els esports com el bàsquet i el handbol, tan practicats a l'edat escolar sobretot per les nines i que ara ja quasi s'han deixat per complet?

– La idea que tenim, per exemple, en petanca, és que tothom sap que la petanca és un joc que es practica arreu de tota Mallorca; en canvi a Montuïri es desconeix. I el que volem fer és introduir-la. Amb el muntanyisme passa una cosa semblant. A més, hi ha un grup de gent que ens ho ha demanat.

(Continua a la pàgina següent)

L'ambient de les festes de Sant Bartomeu fou la nota predominant del mes

Es pot dir que dins Montuïri tot el passat mes d'agost fou notícia i comentari la celebració de les festes. Poca importància tinguéren els altres, però cal esmentar-ne alguns:

ENTREVISTA

(Ve de la pàgina anterior)

— *I pel que fa a altres esports?*

— No és que deixem de costat els altres esports, sinó que els volem seguir potenciant i practicant. Fins i tot et puc dir que s'està a punt de crear un equip de bàsquet masculí, de gent gran. Ara encara és un simple projecte, però intentarem que es transformi en realitat. El que passa és que la gent petita sempre i en tot s'ha fixat en la gent gran. Així, creant un equip de bàsquet de grans, aconseguiríem potenciar-lo també entre els petits.

— *Biel: heu pensat en tornar posar en marxa la maratón que se celebrava cada any?*

— La maratón en concret, no; el que realitzarem serà una diada d'atletisme a la que s'hi inclourà una maratón a més d'altres esports, com pugin esser velocitat, salt d'altura i tota una sèrie d'esports que conforme l'atletisme en si.

— *Generalment són els joves els qui practiquen les activitats esportives. T'has plantejat potenciar l'esport entre la gent major i la de mitjana edat?*

— Sí. De fet, com t'he dit, dins el Patronat hi haurà un representant de les Persones Majors perquè també hi participin. Compt amb ells. L'edat no és cap obstacle a l'hora de practicar l'esport. Per altra part et vull dir una cosa: els joves i els de la tercera edat són els qui més participen. En canvi, els de la mitjana edat són més mal de moure. Ja veurem que farem amb ells.

Una cara nova dins l'Ajuntament: la d'en Biel Matas, amb noves i encertades idees, amb ganes de promocionar i introduir nous esports per a totes les edats. I és que ja ho diu ell: per a practicar l'esport no hi ha límit d'edat. Amb en Biel Matas es comptarà amb una persona jove, ben coneixedora de tot el món que envolta l'esport, disposada a treballar per al poble.

Antoni Mesquida

Les festes de Sant Bartomeu oferiren moments entranyables d'especial significació

Acte d'honoradesa

Dia 24 de juliol passat n'Andreu de Son Company va perdre pel carrer una bossa dins la qual hi havia 255.000 pessets en bitllets, una llibreta d'un banc i diferents factures. La persona que ho trobà, mestre Tomeu Fiol, s'afanyà a entregar-ho tot a son amo, demostrant amb aquest gest l'honoradesa i bonhomia que el caracteritza. Enhorabona!

Inauguració de Ca Na Poeta

Dia 12 d'agost passat de bell nou va tornar obrir les portes el cafè de Ca Na Poeta, al carrer Major número 8. Ara estarà regentat per Mateu Coll Salvà a qui desitjam èxit i encert.

Concursos de festes

Conte Curt

Es presentaren 16 obres, de les quals 6 eren de montuïrers, si bé de la vila no en resultà cap de premiat. El resultat final fou aquest:

- 1er. Jeroni Salom, de Binissalem
- 2^{on}. Felip Munar Munar, de Lloret
- 3^{on}. Carme Julià Arechaga, de Palma.

Fotografia

Foren 23 els concursants que hi prengueren part. Les tres col·leccions premiades correspongueren a:

- 1er. Pere Brill Torres
- 2^{on}. Antoni Mayol Garau
- 3^{on}. Margalida Gomila Ribas.

Pere Sampol Mas, vicepresident segon del Consell Insular

"Esper poder col·laborar en tot perquè Montuïri segueixi progressant"

Encara que tots tinguem les nostres idees polítiques, des de Bona Pau pretenem esser objectius. Si ja en democràcia primer fou Joan Verger, del PP el 1983, qui ocupà el càrrec de Vicepresident i després President del Consell Insular, avui és Pere Sampol Mas, del PSM, un altre montuïrers qui desenvolupa la vicepresidència segona de dita institució. És per això que de la mateixa manera que ho fèrem abans amb un, ara entrevistam l'altre, perquè consideram que els nostres lectors han de tenir l'oportunitat de saber, de primera mà, el que pensa i fa un veí que ocupa tan rellevant càrrec dins la política regional i illenca.

– Com i de quina manera començares, Pere, a ficar-te en política?

– Vaig començar a descobrir la política el primer any que me'n vaig anar a Barcelona. Devia ésser l'any 1974. Allà, curiosament, dins el món d'estudiants de Mallorca, no sé si era l'enyorança a Mallorca... el fet és que des de la llunyania tots vàrem aprendre a estimar un poc més Mallorca. I el veure que aquí la nostra llengua i la nostra cultura, les nostres tradicions i costums estaven amenaçades per un règim, que aleshores era una dictadura, havíem de fer qualche cosa per superar aquella situació. I a partir d'aquí, quan vaig tornar, primer en l'estiu i ja després el 75, quan vaig acabar la carrera, vaig entrar dins el PSM, que aleshores encara era el PSIB (Partit Socialista de les Illes Balears) per, primer des d'un partit polític i després des d'entitats culturals, intentar canviar aquesta situació.

– Quina diferència veus tu entre nacionalisme d'esquerreres i nacionalisme de dretes?

– El nacionalisme és un: la defensa i l'estima de la nació. Tal vegada la diferència que hi faria és que, per a mi, una nació està formada d'un territori dins un espai físic; per una manera de viure allò que seria una societat amb una cultura; però també per la gent que viu en aquest territori i té aquesta cultura. Per tant, un nacionalista i un nacionalista d'esquerreres ha de defensar el territori, ha de defensar la cultura; però també ha de defensar la gent i els més necessitats

d'aquesta societat. Tal vegada aquí estigui un poc la diferència entre els nacionalistes d'esquerreres i els nacionalistes de dretes: l'esquerra sempre ha estat més solidària, sempre ha intentat que hi hagués més justícia social, més igualtat d'oportunitats. Una cosa d'aquestes seria el matis substancial que definiria el nacionalisme de dretes i el nacionalisme d'esquerreres.

– No creus que és més de persones que d'altra cosa?

– No. Els partits polítics, encara que avui es digui que no hi ha diferències entre dretes i esquerreres, quan, per exemple, consideres uns pressupostos, que és quan analitzes la concreció política amb els doblers que destines a cada qüestió, et dones compte que sí, que hi ha dretes i esquerreres. Per exemple, en aquest pacte

a què hem arribat en el CIM, allà on el PSM ha tingut un pes molt important, hi ha el compromís que a partir de 1996 es destinarà el 0'7% del pressupost a l'ajuda i al desenvolupament del Tercer Món. El Govern Balear, en canvi, que seria un govern de dretes, després de les mobilitzacions que hi va haver l'any passat, vàrem aconseguir que s'hi destinas el 0'15%, que no arriba ni a una quarta part del 0'7%.

– Quan i per què vares deixar la política a Montuïri?

– L'any 1991 vaig sortir elegit diputat i també regidor per Montuïri, ja que havia encapçalat la nostra candidatura. Aleshores podia compaginar les dues feines. Va passar, però, que posteriorment va dimitir en Mateu Morro, que era el portaveu del grup parlamentari. Aleshores jo, com a segon de la candidatura, vaig haver d'assumir les tasques de portaveu del grup i la feina es va multiplicar per deu. De fet, a partir d'aquí, vaig haver de deixar la meua activitat professional per dedicar-me en exclusiva a la política. I va ésser també quan vàrem decidir, d'acord amb l'agrupació de Montuïri, de procurar una certa renovació dins el nostre poble. Hi havia uns motius de feina i un temps del que no disposava. Però aleshores també hi havia una decisió política per donar pas a gent nova i oferir la imatge que a Montuïri el partit no sols era jo –diu en Pere–, sinó que hi havia un conjunt de persones a darrera. I de fet, crec, que va ésser una decisió encertada i que el PSM dins Montuïri s'ha obert molt i s'ha traduït en uns bons resultats electorals.

– Tu començares a ser regidor de Montuïri amb el batle Xesc Trobat i tu eres...

– ... Jo era el delegat de cultura.

– Quins són els millors records d'aquell temps?

– La primera cosa fou l'entusiasme que hi havia i participació ciutadana. En aquells temps no érem sols els de la majoria, els qui fèiem feina, sinó que llavors hi havia un gran voluntariat dins el poble. Pràcticament no cobrava ningú per fer feina dins les distintes entitats. Un programa de festes estava format per

moltíssims d'actes organitzats per entitats i per una gent que ho feia desinteressadament. Avui, evidentment, això encara hi és, però veim que aquest voluntariat ha minvat molt i que avui, feines esportives ja no es fan d'una manera altruista, sembla que ningú ja no fa res si no és pels doblers. Crec que hauríem de tornar recuperar aquell esperit.

— Quins càrrecs has ocupat com a diputat?

— Del 91 al 95 vaig actuar com a diputat adscrit a la Comissió d'Hisenda i Pressuposts; portaveu del grup parlamentari i del grup de consellers en el CIM.

— I en aquesta segona?

— Ara torn estic dins la mateixa comissió. En el Parlament segueix essent el portaveu del grup parlamentari. I en el CIM, en aquesta nova etapa, tenc una vicepresidència del Consell i som portaveu del grup.

— Aquesta és la segona legislatura que ets diputat. A la primera estaves a l'oposició, tant en el CIM com en el Parlament. Quins són els principals objectius que assolíreu a un i altre lloc?

— Nosaltres som el grup, malgrat ésser el més reduït, que ha presentat més iniciatives polítiques. Això suposa que no sols hem fet una feina d'oposició i de control del govern, que és la primera feina d'un grup que està a l'oposició, sinó que hem fet una oposició constructiva; a partir de dues feines: una, agafar el nostre programa electoral i proposar-lo a la majoria; una altra cosa és que ho acceptin o no, i això es tradueix en moltes iniciatives en el Parlament. I la segona qüestió és la d'obrir les nostres portes en el Parlament a totes les persones i entitats, a títol personal o a títol representatiu d'un col·lectiu, i dur al Parlament totes les iniciatives i les preocupacions que té la societat. Qualsevol col·lectiu que ha tingut un problema ha trobat les portes obertes. I això es tradueix en molta feina dins les institucions, la qual, a vegades, té un resultat satisfactori, perquè la majoria ho accepta; però, per desgràcia, la majoria de vegades, pel simple fet que la proposta ve de l'oposició, es vota en contra i no es fa.

En Pere encara afegeix:

— Crec, però, que hem anat fent una certa pedagogia dins el Parlament. Fins i tot veim que el PP, que fa anys era molt reticent, particularment en qüestions lingüístiques, un partit que no creia en la

"El fet que una proposta vengui de l'oposició és motiu suficient perquè es voti en contra"

"Hauríem de tornar recuperar aquell esperit de quan a Montuïri es treballava d'una manera desinteressada"

normalització de la nostra llengua, i ara hem tingut l'agradable sorpresa, en el discurs d'investidura del nou president Soler, que, com a mínim, ha expressat la voluntat de fer complir la Llei de Normalització Lingüística. Crec que això es deu en part a la nostra feina, dia a dia, d'anar repicant. I aleshores, amb una oposició no massa estrident, sense insultar mai, hem aconseguit que la gent vagi entenent les nostres idees.

— Durant la passada legislatura en el nostre poble hi havia dues versions en quan a tu i en Verger. Mentre uns deien que no us podíeu veure i estàveu "a matar", altres afirmaven: "idò, són ben amics". Quina és la teva versió d'aquest fet?

— A nivell personal tenim una versió molt cordial que ha servit, a vegades, per intentar o parlar de temes polítics amb una certa distensió, i fins i tot consensuar alguna cosa que a vegades no s'hagués consensuat de no haver existit aquesta relació personal. Ara, evidentment, a nivell polític estam en dos partits distints, amb unes ideologies que en certs aspectes estan molt allunyats, en els quals és molt difícil arribar a acords polítics. De fet, ara que hi ha hagut aquest pacte, pràcticament el PSM, amb l'únic partit que no podia pactar, per les diferències ideològiques que hi havia, era amb el Partit Popular.

— Ara, dins el CIM, tu ets vicepresident i en Joan està a l'oposició. La teva tasca quina serà?

— A part de representar la Institució sempre que em toqui i del repartiment de tasques que fèrem la presidència i els dos vicepresidents, tenc una feina molt concreta, com és la de coordinar les àrees que gestiona el PSM. Tenim unes àrees molt importants, com són cultura i patrimoni, per una part; cooperació, que abraça tots els plans d'obres i serveis; totes les obres que farà el CIM en col·laboració amb els ajuntaments per tot Mallorca. I l'altra comissió és la de foment i ocupació, a la qual se li vol donar una importància especial de cara a fomentar l'ocupació i principalment l'ocupació de gent jove que està aturada.

— Dins el Parlament hauràs de continuar a l'oposició encara que es produís la dimissió d'en Cañellas, que era un dels vostres desitjos.

— No es que es desitjés —interromp en Pere— la dimissió d'en Cañellas. El que passa és que a partir des que es coneix que hi ha unes evidències, publicades per tots els diaris i divulgades pels mitjans de comunicació, que el Partit Popular va percebre comissions de la concessió del túnel de Sóller, evidentment s'havien d'assumir responsabilitats polítiques, i el president del partit n'és el primer responsable. Naturalment hi havia altres persones del PP, altres càrrecs que també hi estaven involucrats i que de fet consten en la denúncia policial i que segueixen dins el Parlament, però de totes maneres la vida ha de seguir. (Continua a la pàgina següent)

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Tejedores, 34 (Pasaje)

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11

Pol. Son Castelló

07009 Palma de Mallorca

(Ve de la pàgina anterior)

– **Parlem un poc més del nostre poble. Consideres més eficaç la teva labor a Ciutat que no a Montuïri?**

– És distint, perquè són etapes diferents. Tot és important. Evidentment ara té més repercussió dins els mitjans de comunicació la feina que estic fent o que estam fent tots els parlamentaris, com també dins el Consell Insular. Però tant o més important és la feina que fa cada regidor, encara que sigui a un poblet petit com Montuïri. De fet crec que la gent veu més la feina dels ajuntaments, perquè la té més acostada que no la que feim els diputats. Tot és important però són feines diferents.

– **Quines són les teves "incursions" dins el PSM de Montuïri?**

– Dins el PSM de Montuïri som un simple militant que assistesc a les agrupacions o reunions quan se'm convoca i no em coincideix amb un altre compromís. Evidentment don unes informacions de primera ma, de la línia política que duu el partit i de la feina que feim a les institucions; però es pot dir que l'agrupació de Montuïri funciona pràcticament sense que jo hi faci gaire feina.

– **El PSM a les darreres eleccions municipals va augmentar notablement. En canvi, el PSOE va davallar mentre que el PP pràcticament es va mantenir. Quina explicació dones a aquest fet?**

– La baixada del PSOE és deu en gran part a la crisi que té aquest partit a nivell de l'Estat Espanyol, sobretot als gravíssims casos de corrupció que des de fa uns anys cada 15 dies esclaten en els

mitjans de comunicació. Evidentment això repercuteix sobre la imatge del partit i sobre la moral dels afiliats al partit i als votants i simpatitzants.

– **I de la pujada del PSM a Montuïri?**

– És evident que d'això el PSM se'n beneficia un poc. Hem mantengut fins ara una trajectòria d'honestat i de fidelitat en les idees. I això, poc a poc, es va premiant. Però aleshores també hi ha un procés de creixement del PSM, que crec que és imparable si seguim fent les coses bé, a mesura que a tota Mallorca, no sols a Montuïri, està pujant el nacionalisme. O, si volem, sols el mallorquinisme. La gent se'n adona que si no ens defensam nosaltres mateixos, de defora ningú ens defensarà. Al contrari, ens tiram més terra damunt dels problemes que tinguem. I estic parlant a nivell econòmic, cultural, social... Una societat s'ha de defensar per ella mateixa, i aleshores, políticament, la manera de defensar-nos és en partits nacionalistes, pròpis, autòctons, que no depenguin de cap decisió de fora.

– **En quant a nivell local, de Montuïri, quines perspectives veus al PSM?**

–Crec que immillorables. De fet hem estat uns anys en què la gent passava de la política. I aquest passar de la política significava un conformisme en tots els aspectes; no sols en el polític, sinó en la necessitat de progressar dins la societat; fins i tot a nivell econòmic tenir una certa iniciativa. I afortunadament això dins Montuïri comença a canviar. Darrerament col·laborem amb nosaltres moltsims de joves, es torna a parlar de muntar, des dels propis joves, activitats juvenils, i això vol dir que la societat de Montuïri torna a recuperar aquell dinamisme que va tenir a finals dels anys 70 i 80. Montuïri és un poble molt actiu que fa 7 o 8 anys que moria i ara veig que hi torna haver una renaixença.

– **Per tant, consideres que el PP i el PSOE davallaran i el PSM augmentarà en quant a acceptació de la gent?**

– Sí. El creixement del PSM el 1991 va ésser d'un 37% en quan a vots a nivell de Mallorca. L'any 1995 ha crescut un 86% el nombre de vots. Això és un creixement imparable que sols ha fet començar. És com una taca d'oli que s'estén poc a poc. Repetesc: si els dirigents, la gent del PSM que estam a les institucions, mantenim aquesta línia, crec que en un procés de 8 anys el PSM pot ésser

un dels partits més votats de Mallorca i en conjunt de les Illes Balears. I naturalment, de Montuïri. De fet la nostra aspiració és la de ser un partit majoritari i dur les nostres aspiracions al govern. Evidentment des de l'oposició es pot fer molta feina i ho estam demostrant, però també volem demostrar que quan governem volem governar duent a terme les nostres idees i sense embrutar-nos les mans. De fet, d'això n'estam donant exemple a municipis com Vilafranca i Santa Maria, allà on governem en majoria absoluta, i la gent de cada vegada ens dona més suport.

– **A finals de juliol es va produir el rellevament de Cañellas per Soler dins la Comunitat Autònoma. Consideres positiu o negatiu aquest fet i per què?**

– Malgrat que aquest fet s'hagi produït d'una manera traumàtica i molt dolorosa per al Partit Popular, crec que era necessari per tot quan hem analitzat abans, com és el cas del túnel de Sóller; i pot ésser beneficiós perquè tal vegada dins el Partit Popular s'introdueixi un nou demble. El PP, a partir de les majories absolutes i d'un govern molt personal del Sr. Cañellas, era un partit que acceptava poques suggerències de l'oposició. Fins i tot havia convertit les institucions en una màquina electoral al servei del partit. Esper que això canviï. De fet conec personalment en Tòfol Soler mitjançant la feina que hem fet conjuntament en el Parlament i crec que té un tarannà molt distint de Gabriel Cañellas. Crec que serà més fàcil dialogar amb ell i si és així esperar que hi hagi una col·laboració entre el CIM i el Govern Balear i tots els ajuntaments, perquè a Mallorca hi ha molts de problemes, s'agreuigen i es compliquen més. Aleshores crec que s'obri una etapa de quatre anys en la què desitjaria que hi hagués més diàleg i molta més col·laboració entre totes les institucions.

– **Desitjaries afegir qualche cosa més?**

– Voldria aprofitar l'avinentesa que em dona Bona Pau per agrair a tots els montuïrers el suport que m'han donat. Evidentment, els que ens han votat i fins i tot a persones d'ideologies distintes que m'estan felicitant i encoratjant aquests dies. Desitjaria dir que estic al servei del nostre poble i esperar poder col·laborar en tot quan podré perquè Montuïri segueixi progressant.

O. Arbona

"HARRYCHAND"

Harry Chan Moolchand
Artista - Pintor

Venda d'olis

Cita per telèfon 64 40 52

Plaça Major, 7
07230 Montuïri

Joan Cerdà "Ferrerico" i Antònia Jaume "de Son Costa"

Encara recorden que quan festejaven "el passeig semblava Sant Bartomeu"

Joan Cerdà Miralles "Ferrerico" i Antònia Jaume Amengual "de Son Costa" feren coincidir les noces d'or amb el mateix dia en què es casaren.

El dia 14 d'agost reuniren les seves famílies i celebraren el seu cinquanta aniversari. "Va ser un vespre molt agradable. Tots els nebots hi assistiren. No en faltà cap. Mos feia molta il·lusió celebrar una Missa i així ho férem". Hi havia més assistents que el dia de les primeres noccs.

A l'any 1945 s'havien casat i aleshores "convidàrem la família i nebots; no era costum convidar les ties o concos, ni els cosins. Menjàrem xocolata i ensaïmades a Can Pallusco, el cafè on hi estava la meua germana Magdalena. Vengueren seixanta persones", ens conta la tia Antònia.

"El viatge de nuvis va ser a Sóller. Només un dia. Hi anàrem amb el cotxe del meu germà Antoni -diu el conco Joan-, hi dinàrem i després mos vàrem fer les fotos a Can Marqués de Palma".

Can Marqués era el fotògraf més conegut a Ciutat. Moltíssima gent de Montuiri s'hi desplaçava per fer-se les fotos de casament o de primera comunió. El qui subscrigu encara recorda quan als set anys hi va marxar amb la seva germana.

"Mos coneguèrem al passeig -explica ella-. Jo anava amb una amiga que tenia nuvi i em digué que em duria un *novio* i d'aquell dia ençà no mos hem desfet més. Record ben bé el dia i lloc: El 8 de desembre, festa de la Immaculada, davant can Socies. Al cap de tres anys mos casàrem. En Joan feia el servici. Un conco meu em va dir que l'agafàs fort i el fermàs amb un vencís. I així ha estat!".

Del temps de festeig, evocuen que la mare de la tia Antònia, la padrina de Son Costa -com l'anomenam- era molt severa. "Un dia em feia els comptes per saber si festejava en Joan que era el xofer del senyor de Son Costa, finca on nosaltres estàvem i jo li vaig fer el beneït i li vaig dir que no sabia de què anava. Tot era perquè encara no havia demanat entrada. Poc després en va demanar. També la padrina -una dona amb forta personalitat i que va tenir onze fills- creia que un dia feia de vella a la meua

germana Maria. A ma mare li va venir de nou veure el qui era el meu acompanyant a casa. Jo li vaig dir: *El primer sempre hi ve de nou*".

També fan recorden que les parelles passaven el temps als cafès de Sa Granja de Montuiri i a Can Toni Sampol (avui can Xorri) i l'animació del passeig del poble. "Pareixia Sant Bartomeu de tanta gent que hi havia. Era molt guapo quan tornàvem a fora vila després del passeig. Mos reuníem els de Son Moia i els de Son Costa Gran i Son Costa Petit i, damunt les dues i mitja del vespre, tornàvem a ses cases a peu des del poble. Però, només baixàvem cada quinze dies. Esperàvem que arribàs aquest diumenge o les festes amb moltes ganes. Era el nostre major divertiment. A l'estiu fèiem el ball de figues".

Ens expliquen que la vida els ha esdevingut més o manco bé. Han tengut cinc fills: Maria, Francisca, Joan, Antònia i Magdalena. El gran disgust de la seva vida ha estat la mort de na Francisca, l'any 1969. Tenia 21 anys.

La família d'Antònia Jaume vengué de Llorito a conrear les terres de Son Costa, devers l'any 30. A Son Costa Petit hi estaren 8 anys i més de 30 a Son Costa Gran.

Joan Cerdà sempre ha estat bromista. El seu fill Joan n'ha heretat aquesta qualitat que fa més alegre la vida als altres.

"Sempre té la broma a l'enfornador, comenta la seva dona".

Quan jo era petit, ja el recordam com el "tio des Cavallet". No és que tengués un cavall, ni molt manco. Sempre li ha agradat beure, després de menjar, un glopet de rom Amazona. Com sabem a la botella hi ha un cavall pintat. "La culpa la va tenir la teua tia Magdalena -s'excusava- que em convidava quan feia el servici i sempre n'he begut una mica cada dia. Com pots veure, la tens en front teu". I així era, el rom del Cavallet era la primera ampolla que s'observava de seguida que entraves dins la cuina.

Aquesta parella que ha complert els cinquanta anys de matrimoni ha treballat sempre al camp. Ara pot gaudir d'un temps de dedicar-se a aquestes feines sense pensar amb treure'n un profit econòmic. Hi van per gust. El conco cada dia fa quatre viatges a Son Pujol: "Hi tenim aigo, animals i un hort per a noltros i per al al·lots. La meua il·lusió és anar a la caseta".

Una il·lusió que desitjam pugui compartir amb la seva dona durant molts d'anys i que aquest siguin amb salut perquè ells, els seus fills i néts puguin seguir amb aquesta felicitat que varen viure el passat 14 d'agost i que va començar un 14 d'agost de 1945.

Gabriel Gomila

Centenari del cinema

Un segle de cinema universal resumit a 70 anys de cinema al nostre poble

Sintetitzar un segle de cinema —els germans Lumière l'iniciaren a París el 28 de desembre de 1895— dins unes poques pàgines és difícil. Podríem citar noms de directors i actors, títols de pel·lícules, moments felïços davant la pantalla, però més tard ens adonaríem que hauríem oblidat altres moments, altres noms i altres títols tant o més importants que els citats.

En les retxes que seguiran tractarem el cinema assenyalant noms i títols emblemàtics; és inevitable, però, molt breument. Procurarem centrar el nostre comentari al que va ésser per al nostre poble, què significà —i què significa— per a molts de nosaltres el sèptim art.

Aquest, relativament nou —comparada la seva edat amb altres que acompanyen la història de la humanitat—, s'estengué arreu del món tímidament, al cap de poc temps del seu naixement. I finalment, després, va veure augmentar ràpidament els seus seguidors arribant als anys vint, fins a ser un fenomen de grans masses.

Què té el cinema que atreu amb tanta força l'interès de les multituds?

Per a nosaltres, els qui començarem a veure'l asseguts als bancs llargs de Ca n'Aloi i més tard a les cadires de bova, ha estat un mitjà excepcional de comunicació. A través dels seus relats hi passàvem la vida fragmentada en curtes històries. En ells rebíem missatges i infinitat de sensacions que eren noves promeses per a un futur millor. Els personatges i les situacions les vèiem en profunditat, situats des d'un punt excepcional: el de l'espectador. Sempre ressaltaven els valors humans.

Per al qui escriu aquestes retxes fou

un impacte, una agradable sorpresa quan de nin descobrí el cinema a últims del vint. Un món màgic que no ens deixà ja mai més.

Arribant als anys trenta i a punt de l'esdeveniment del sonor al nostre poble —el cinema parlat nasqué comercialment l'any vint-i-set—, en companyia de tots els amics d'infància —què eren nombrosos—, acudíem eufòrics a la funció dels diumenges horabaixes al saló de Can Sampol o de Ca n'Aloi; depenia del programa. Tots junts anàvem descobrint i comprenent poc a poc el seu llenguatge. En molt poc temps estàvem completament compenetrats amb ell. Era un amic més.

Els anys que van concretament des del 1940 a 1960 fou l'època daurada del cinema a nivell universal. Temps, dies i hores difícils d'oblidar.

ANYS ENRERA

Però tornem anys enrera. Dins la penombra de la sala encisats absorbíem la vida. Amb D. W. Griffith descobríem el llenguatge del cinema, què anàvem assimilant sense adonar-nos quan ens omplia la pantalla amb films com "El nacimiento de una nación" i "Intolerancia". Eisenstein ens presentava descarnadament, dins altres relats, la història d'"El acorazado Potemkin". Chaplin, entre les meravelloses històries de vagabunds, carregades de gràcia i humanitarisme, on ens mostrava un món miserable, ens feia volar amb "Luces de la ciudad". Max Linder, B. Keaton i La Pandilla escampaven damunt la pantalla el seu humor únic, inimitable. Un avançat de l'escola vienesa, Willi Forst, ens descobria amb una marca de prestigi —UFA— les delicioses operetes dels anys 30. Fruïem de les històries optimistes de F. Capra, de la sàtira i de la ironia fina d'un E. Lubitsch. Ens captivava la poesia de René Clair. L'emoció ens dominava amb els drames humans de W. Wiler. L'entusiasme ens invadia amb altres drames de l'Oest, tan ben expressats i presentats per John Ford. Romaníem admirats, impressionats quan en Dreyer ens presentava una espiritualitat profunda i convincent amb un film con "Ordet"... tants de títols, tants de

Els germans August i Louis Lumière, inventors del cinema

noms de directors, de guionistes, d'actors, la llista dels quals es faria infinita.

La història del cinema té un principi, però no es veu la fi.

Hauríem d'afegir-hi —és de llei— un comentari a la música dins els films del sonor, però no acabariem mai. Només assenyalarem alguns dels compositors més significatius: Cole Porter, Miklos Rosza, Dimitri Tiomkin, Nino Rota, E. Morricone...

"No hi ha art que millor ens proporcioni el dinamisme del món contemporani". Son paraules de Ch. Chaplin. El cinema és immens dins la varietat dels temes que tracta. Rememora històries, ens duu al passat més enllà de la prehistòria, reflexa l'actualitat i s'atreveix a entrar dins el futur.

"Quien ama el cine, ama la vida", diu una llegenda. Els qui hem vist el cinema mut dels anys vint, quan la pantalla quadrada —més petita que ara— estava emmarcada amb una faixa negra i el focus era dèbil; els qui hem sentit encara la pianola del cinema Modern de Ciutat durant les projeccions, els qui ajudàvem en Vicenç "Sutro" a tapar amb una canya llarga i uns pedaçs les obertures del sostre del cinema de Can Sampol per tal d'evitar la claror i hem sentit prop les passes atropellades

Article emmarcat dins el Conveni de Normalització Lingüística entre aquestes dues institucions:

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

ASSOCIACIÓ DE
PREMISA FORANA
DE MALLORCA

d'en Sion "Muix" a Ca n'Aloi, els qui vérem néixer el sonor, el color, la pantalla panoràmica... els qui esperàvem ansiosos el següent capítol de "Los dos pilletes" en temps del mut, sabem quanta veritat hi ha dins la frase anterior.

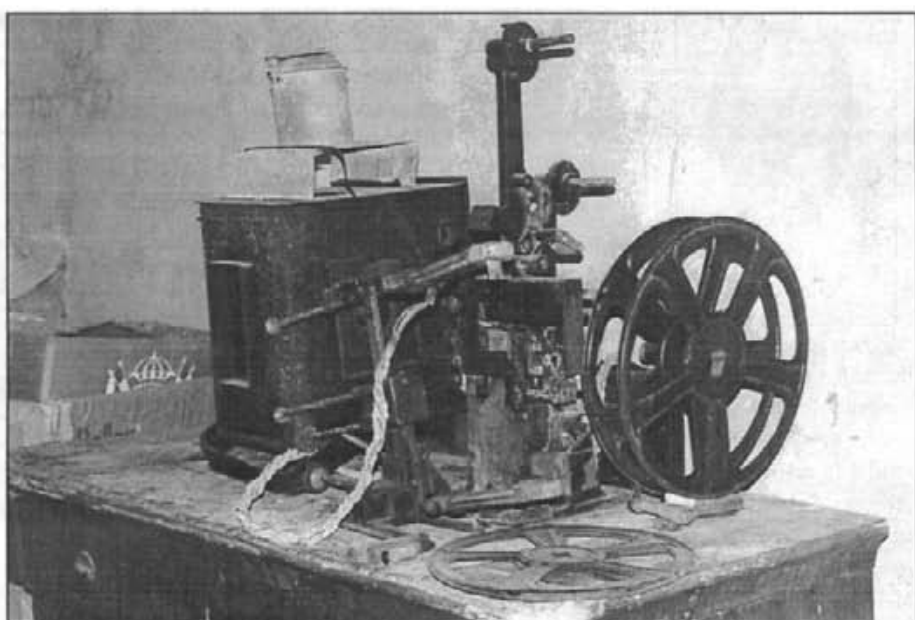
Les generacions que tenen els cabells blancs saben d'un cinema en el qual cada funció era una trobada agradable amb multitud de gent del poble. Frufem col·lectivament de l'espectacle; i aquest fet és molt important. Canviàvem impressions abans i en el descans de les projeccions. El programa que anàvem a presenciar ens feia ésser sempre optimistes. La sala de cinema era un lloc de reunió popular. Sabíem, sense llum, on es trobava dins el local cada persona o grups de persones determinades. Quan es parla de cinema —especialment en els pobles— s'ha de tenir en compte el clima que imperava entre el públic, així com les circumstàncies que l'enrevoltaven.

Els qui tenguérem la sort de viure l'època de principis del sonor, recordem detalls molt curiosos, com era el cartell que solien posar devora el títol del film quan corresponia: "Habla en español", deia el rètol. Molt precís, ja que valorava la importància de la pel·lícula. Quasi totes les cintes o moltes, venien amb veu original i subtitulades.

MITES DEL CINEMA

Tornant la vista enrera sobreviuen encara dins nosaltres actors i actrius de l'època del mut passant al sonor. Son noms de llegenda, mites del cinema, lligats a una certa melancolia de temps irrepetibles: Francesca Bertini, Pola Negri, Lilian Gish, Clara Bow, Mari Pickford, Douglas Fairbanks, Ch. Chaplin, Rodolfo Valentino, Ramón Novarro, José Mójica... i tants d'altres.

Venen a la nostra memòria esdeveniments d'aleshores, que per a nosaltres tenien una gran importància: l'any que tancà les portes definitivament el "Cine Sampol" (1933), fet del que ens ressentirem durant molt de temps grans i petits. La inauguració del sonor en el "Cine Royal" (possiblement també el 1933), el canvi gradual en aquesta darrera sala de cadires de bova per butaques, la seva ampliació, també dins els anys 40-50 i l'obertura d'una nova escala d'emergència, celebràvem l'adquisició d'un més modern aparell de projecció, contemplàvem com la pantalla es transformava amb panoràmica, s'estrenaven

Estat en què es conserva la darrera màquina de projecció que s'emprà en el cinema de Can Sampol

butaques encoixinades...

Tots els fets esmentats tenien el caràcter d'esdeveniment. El cinema era una cosa molt nostra i el temps del mut l'anàvem recordant amb enyorança, associant-lo a la nostra infantesa.

El lector se n'adonarà que sembla estam parlant d'un ser viu. No s'ha d'estranyar. L'invent dels Lumière posà al nostre abast un balcó que mirava cap a l'infinit. Des d'ell contemplàvem el món, l'interior dels humans, la vida. Seríem testimonis mitjançant els jocs de llums i ombres de la conducta d'uns personatges que ens donarien exemple de vida o abominaríem. El cinema omplia un buit que teníem dins de nosaltres. Ens donà una cultura. Entre els anys

trenta i els cinquanta ens conformàvem amb poc: la sessió de cinema dels diumenges i qualche dia feiner. Estimàvem el cinema.

És de suposar que cada poble pot contar una història parecida. Però volem creure que al nostre poble ho visquérem amb més intensitat.

Hi ha unes paraules de Luis Buñuel que poden desxifrar en part l'atractiu, l'esperit, la màgia i la influència que ha tengut i té el cinema damunt de nosaltres: "El cine —ens diu el famós director— parece haberse inventado para expresar la vida subconsciente que tan profundamente penetra en la poesía". Tal volta el nostre intel·ligent cineasta ens dona una

(Continua a la pàgina següent)

Ω
OMEGA

estelars

Moments

AGENT OFICIAL
Joyeria **Fermin**
MANACOR-PORTO CRISTO-CALA MILLOR

Gabriel "Llucio",
darrer cap de
cabina del
"Cine Royal"

(Ve de la pàgina anterior)

de tantes respostes vàlides que ens explicarien el fenomen cinematogràfic.

"La cambra cinematogràfica -ens diu també la resumida obra "El cine" d'Aula Abierta Salvat- s'ha utilitzada com un instrument d'informació capaç de captar en viu els esdeveniments". Però ha anat més enllà. De la mà dels homes que han sabut transmetre'ns els seus sentiments, ha estat el vehicle -com hem dit abans- que ha influït dins de nosaltres, despertant-nos a la vida. Ens va atrapar des del primer moment.

Hem volgut resumir el cinema que hem vist amb uns poques pàgines. Segur que el lector ha notat l'absència de noms del cinema actual, com són F.F. Coppola, W. Allen, Steven Spielberg, G. Lucas, Ridley Scott, Quentin Tarantino... Noms i valors de la cinematografia, que no hi caben tots i mereixen un capítol a part.

El cinema del nostre poble s'inaugurà, segon opinió de Joan Oliver a "Un poble un temps", de J. Miralles, el 1907. Fou el segon cinema que obrí les portes a la part forana (el primer fou Alaró). Acabà les projeccions el 1er de març de 1981. Les seves ombres i llums reflectides damunt la pantalla, ens mantengueren inquiets i il·lusionats durant més de setanta anys.

Benvingut el primer segle de cinema.

Ens perdonarà la següent expressió cinematogràfica, però la considerem oportuna: amb un immens "travelling" voldríem abraçar tots els títols del cinema,

directors, protagonistes, tècnics; els germans Lumière, Edison, Melies entre d'altres investigadors, i agrair-los els moments màgics que ens han fet viure. Els devem temps feliços.

I, per què no?, també als pioners del cinema al nostre poble. Recordar l'amo en Tomeu Aloï i el seu fill Joan, que començaren amb el primitiu sistema de gas. L'amo en Toni Sampol, que féu les primeres projeccions amb una màquina usada del cinema "Modern" de Ciutat. L'operador de cabina de Can Sampol, en Rafel "Menut". I el darrer cap de cabina del "Cine Royal", en Gabriel "Llucio". Tots col·laboraren a la seva manera a l'esplendor del cinema. Per tancar el tema, unes paraules de l'escriptor francès A. Malraux: "El món cinematogràfic és un terreny professional, un univers en el que cada dia se'ns anuncia que va a desaparèixer; només que, com el sol, torna sempre a sortir el dia següent".

Que no ens manqui mai la calor i la llum d'aquest sol.

M. Martorell Arbona

Marilyn Monroe, una cara ben coneguda
del cinema els anys quaranta

Jeroni Salom, guanyador del IV Concurs de Conte Curt Sant Bartomeu '95

Jeroni Salom, de Binissalem fou el guanyador de la IV edició del concurs de conte curt d'enguany, dotat amb un premi de 100.000 pessetes donat per la Correduria d'Assegurances Gomila. El títol de l'obra era "L'Acomodador".

El segon premi, de 75.000 pessetes va correspondre a l'obra "Vos he de dir adéu" de la qual n'és autor Felip Munar i Munar, de Lloret.

El treball "Focs d'artifici", de Carme Julià Arechaga, de Palma rebé el tercer premi, dotat amb 50.000 pessetes.

Tal com estava als programes, els pre-

mis foren fets públics i lliurats després del pregó de festes. El primer, fou entregat pel cap de l'entitat donadora; el segon, pel Conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, i el tercer, pel batle.

El jurat qualificador estava compost per Onofre Arbona, Joan Miralles, Gabriel Gomila, Antoni Mateu i Guillem Mas.

Cal dir que enguany, degut a la vàlua dels premis, hi havia molta expectació. Es presentaren 16 treballs, dels quals 6 eren obra de montuïers.

**El mateix equip metge,
tots els divendres, de 6 a 8**

CENTRE MÈDIC PSICOLÒGIC

**Telf. 65 56 91
Davant l'església de Porreres**

**Certificats
de
conduir
i d'armes**

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Ingenuïtat

Ens trobam davant una de les fotos més simpàtiques que han sortit en aquesta secció. Era en el carrer des Mig quan, encara es deia Primo de Rivera. Què hi estaven de satisfetes aquestes tres nines de sortir retratades! I, per altra part, el fotògraf no deixà perdre l'oportunitat. Era poc abans del 1950. No importaria dir qui són, perquè són prou conegudes: Francisca "Andrea", Catalina "S'holandera" i Margalida "Costa". Elles i la bicicleta són les protagonistes. Una bicicleta "de dona", amb el manillar "de passeig", com totes les d'aquesta casta. I encara cal admirar el vestit, les coes de les nines, les sandàlies, el carrer sense asfaltar, ... però sobretot, la mirada infantil i innocent a la vegada, d'aquestes tres càndides nines.

Records d'infantesa

Les dues primeres pessetes

Era un diumenge dematí entre els anys 1925 i 30 d'aquest segle quan, com moltes vegades, amb amics, anàvem a cantar en el cor juntament amb altres companys de la nostra edat. Pel cor i pels passadissos abandonats, en quant a neteja, que hi havia a les voltes de l'església, a la part de plaça, ens encalçàvem i corríem, i gaudíem més d'això que de cantar o manjar l'orgue, encara que els nostres pares ens enviassin a cantar. Ells, generalment, no sabien de les nostres capbuitades. Moltes vegades ens assèiem i cadascú es posava a contar les incidències de la setmana, les vegades que havíem escarnit el mestre o els ocells que, parant lloves, havíem caçat. I, per altra part, eren nombroses les ve-

gades que el capellà que tocava l'orgue ens havia de cridar—quasi encalçar—perquè anàssim a manjar, ja que d'altra manera no podia sonar.

Record que una vegada deixàvem de banda el capellà de Son Moià, bon organista ell, i sense ningú que li aidàs. Aleshores ell em va veure a mi i a un altre amic que corrent ja ens havíem allunyat mentre ens cridava perquè durant l'ofici d'aquell diumenge dematí manxàssim. I nosaltres dos, remugant i fent mostres de la nostra tირia per complir aquella comesa, a la fi accedíem i d'aquesta manera anàrem a manjar.

Aquell dia la funció es féu llarguíssima, però nosaltres dos, poc a poc, ens conformàrem i fins a la fi de l'ofici no

ens moguérem i així l'orgue pogué sonar—i bé—tot el temps.

Quan acabà la celebració ens acomiadàrem del capellà i... "cametes me valguin", prenguérem les escales del cor i cap al carrer. Però just abans d'arribar al portal de les dones sentírem la veu del capellà de Son Moià que des d'alt ens tornava cridar. I nosaltres dos, altra vegada, murmurant, tornàvem enrera. Però no fou per allò que pensàvem, sinó tot el contrari. El capellà amb la mà sostenia dues pessetes de plata, de les d'aquell temps—pensem que el jornal d'un home era de tres—. Les donà a l'amic, suposant que n'hi havia d'haver una per cada un. Però no, se'n tragué dues més i me les donà a mi. Quina alegria! Foren les dues primeres pessetes de la meua vida que havia guanyat.

Josep Sampol

Antoni Manera Vich, de sa Costa", un home molt vividor

Li agradava la política, passà per un lluitador, però no volgué ostentar mai cap càrrec públic

Tothom de la vila i de molts d'altres indrets de l'illa coneixia personalment o per referència Antoni Manera Vich "de sa Costa", sobretot els anys compresos entre 1925 i 1950. Era fill d'Antoni "de sa Costa" i de na Joana Aina Vich Ramis "de Son Collell". Va néixer a la vila el 15 de desembre de 1894 i morí quan li mancava manco d'un mes per complir els 70. La seva defunció es produïa el 21 de novembre de 1964.

A ca seva havien estat sis germans: Maria, Antoni, Joana Aina, Joan, Rafel i Miquel, però tots, d'una o altra manera s'enginyaren per viure.

Possiblement Antoni fou el més deixadit. Era molt xerrador, atrevit, però noble en el fons i molt vividor. Als 21 anys, era el 19 d'agost de 1916, es casà amb na Joana Aina Gomila Vaquer "Putxa", però no pogué gaudir massa anys del matrimoni, ja que la seva esposa morí als 31 anys, els 1931, quan sols en duïen 15 de casats. Però ja tenien els 4 fills, els quals encara són vius: Antoni, Joana Aina, Maria i Jaume.

Al poc temps de casat, els nostre personatge se'n va anar a l'Havana a fer doblers. I clar que ho va aconseguir! A Montuïri havia deixat la seva dona, i ell, allà, s'espavilà fort i treballà en tot quan se li presentava i va aconseguir allò que volia. Tres anys li foren suficients; al cap dels qual tornava a la vila tot xalest i amb bastants de doblers, els suficients

per poder emprendre una vida sense privacions. Al poc temps va llogar el cafè que estava allà on ara està "Sa Nostra" i amb poca diferència d'edat tengué el quatre fills. I la seva dona a més despatxava i era la que duia el maneig de la taverna. Un establiment que els montuïrers coneixien per "sa taverna de Can Toni de sa Costa".

Ell era poc al cafè perquè dins poc temps es posà a fer de mercader. Comprava i venia porcs i bèsties com també qualsevol casta de bestiar que es presentava i veia que hi havia negoci per fer. En aquell temps la gent comprava animals tant per càrrega com per "fer-los" o engreixar-los. No mancava mai al mer-

cat del dilluns a Montuïri; però també compareixia en el de Porreres, els dimarts; a Sineu, els dimecres; a Inca, els dijous; a Algaida els divendres, i molts de dissabtes, a Ciutat. Això fou el motiu pel qual era ben conegut per aquests indrets. Freqüentment se'n menava el seu germà Miquel, el més petit, el qual feu cap a ca seva després de la mort dels seus pares.

Als cap d'uns anys de fer de mercader i encara sense haver-ho deixat del tot, s'aficà en el negoci d'albercocs, però no a Montuïri. Se n'anà a València i allà i per espai d'uns tres anys quan venia el mes de maig ja hi partia, començava a cercar dones perquè fessin tota la tasca que suposava l'assecar-los. Després ell mateix els venia i així també guanyà bastants de doblers. Ara bé, cal dir que ho comerciava juntament amb en Magí Marqués, de Ciutat.

L'altre caire que cal destacar en ell és la política. Fou del partit conservador fins que vengué la república. Aliat sempre amb el metge de Meià, del qual era molt amic i, per tant, contrari als "Fermandos". Ara bé, en Toni "de sa Costa" no volgué ostentar mai cap càrrec polític ni en temps de la monarquia, ni després, dins el "Moviment". I això que en certa ocasió, a finals de 1943, li oferiren la batlia de Montuïri, funció que va rebutjar i proposà que n'hi posassin un altre.

Hem de convenir que en Toni "de sa Costa", malgrat que sols tengués una superficial cultura primària, va saber anar viu, es va situar bé, i va poder invertir part dels doblers que havia guanyat. A la darrereria va comprar un parell de finques: una caseta a son Bascós, mitja quarterada de tarongers a Cas Coix, i altres propietats que havien estat d'en Ventura "Piedós". Era prova que "va sabre fer ca seva".

Les persones d'edat que el conegueren diuen d'ell que fou un home molt popular, generós, amic i ben consierat per uns, però no tant pels altres, ja que com a perspicax mercader, no deixà satisfets tots els clients.

O. Arbona

Hamburgueseria Pub Es Dau

Avda. Es Dau

Montuïri

Nota. - El seu germà Miquel ens facilità la informació.

Al costat de Can Toni de Sa Costa

Foto captada aproximadament cap als anys 20 al costat de la taverna de Can Toni de Sa Costa, carrer Major, 11. La dona que està asseguda és na Catalina "Andreu", la qual regentava la botiga de ca na "Mulinars", situada allà on ara és la Banca March. La dona que està dreta és na Joana Aina "Putxa", esposa d'en Toni "de sa Costa", morta als 31 anys, l'any 1931. Sembla que acaba de servir "palo" als dos clients. L'home que seu, és en Biel "Badia", qui arribà als cent anys, amb vestit de l'època i cara de satisfet. Es destria la baula a la paret (i encara ara hi és), on els pagesos hi fermanen les bísites en el moment d'anar a beure, com també el finestró, posteriorment engrandit.

Poema: El record del mercat dels dilluns

Si hi hagués temps per pensar en coses que ja han passat, en que no hi poguem tomar tots podríem recordar el que més ens ha agradat d'aquell temps ja tan llunyà.

Per posar-vos un exemple jo record moltes vegades aquells diumenges es vespre fent volts i passejades qualche pic acompanyades d'un jove, escoltant s'orquestra.

Queda un record que perdura, que mai sa gent ha oblidat; ja hi era s'altra "centura", però ara han mancat; just duen roba i verdura i poc més, en es mercat.

A Montuïri era fira cada dilluns dematí, a cada botiga hi havia gàbies per comprar conill, ous, indiots i gallina, coloms vells i colomí.

S'omplia sa plaça Vella de gent per veure comprar muls, someres, qualche ovella, mènes i pores per engreixar; sa barrina mai se feia sense es doblers en sa mà.

Per devers l'any vint-i-vuit record sa plaça Major; sempre hi havia molt de trull, duien roba de color, sense cosir i de punt, moltes calces de cotó.

També duien davantals i altres coses, més de mil, com estiores i fil,

gafets, botons i didals i sa cosa més subtil randes i entradors iguals.

Un home llucmajorer duia boines i capells i un de Pòrtol, que era oller, duia olles i cubells, plats, greixoneres, ribells i cridava: "es cossioler".

Duien coves i paners fets de canyes i alavern, escales, ganxos llaugers, per comprar es figuerelers, collir figues per s'hivern, tot s'agost fins que plogués.

Venia un ganiveter, duia tota casta d'eines, perquè tot home feiner, a sa terra pogués fer, ben fetes, totes ses feines.

Ara ja res és igual, d'eines ja no n'han mester, es diumenges, es carrer, està en silenci i en pau. Tenim piscina en es Dau i en es Revolt, també.

Es dilluns en es mercat molta gent surt per comprar i altra tanta per xerrar i conservar s'amistat; es més vells per recordar el que fa temps ha passat.

Aquell temps no tornarà, cultivem el que tenim, el poble que més estim s'hauria de conservar pes nou segle que vendrà i pes nêts que ja tenim.

Antònia Adrover

Aprenquem anglès

Salutacions

Good morning - Bon dia

Good evening - Bones tardes

Good night - Bona nit

Good bye - Adéu

How do you do? - Com va?

How are you? - Com estas tu?

Very well, thank you - Molt bé, gràcies

And your family? - I la família?

All right - Estan bé

See you tomorrow - Fins demà

Preguntes

Do you speak spanish? - Parla espanyol?

Do you understand? - Ho comprens?

What did you say - Què has dit?

What are you saying? - Què diu vostè?

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

(dimarts tancat)

Ctra. Manacor, Qm. 31 - Tlf. 64 63 14 - Montuïri

Llom amb col

Arròs brut a la marinera

Sopes mallorquines

Frit

Coloms

Cabrit torrat

Balls de sequer

Temps enrera no hi havia les diversions, bauxes o gresques que hi ha ara, i la gent —principalment la jove— qualche vegada tenia ganes de passar-s'ho bé. I per divertir-se, quan arreu de Mallorca hi havia sequers de figues, de tant en quant a un lloc a l'altre es feien balls de sequer.

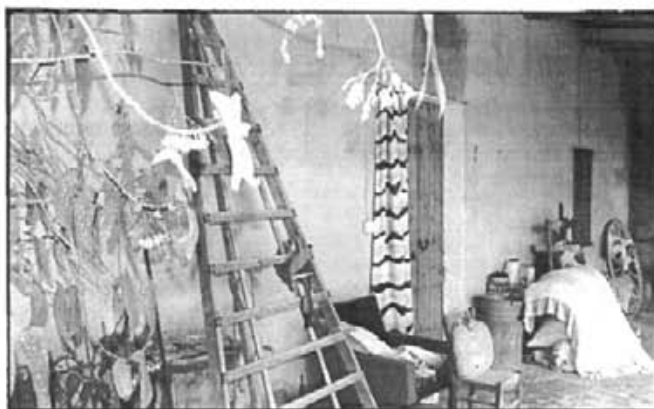
En temps d'assecar figues, la gent foravilera (que era la majoria) romania a les cases i casetes del camp, és a dir, en el sequer. De dia collien i aplegaven figues, i els vespres, els veïnats del voltant es reunien i passaven la vetllada aplanant-les o pelant ametles a la claror de la lluna o d'un llum de petroli o carbur.

Aquestes vetllades —que es feren fins a devers els anys 50— de sí ja eren entretingudes i alegres; xerraven de coses que passaven, del temps; es feien gloses, anaven de bromes, contaven rondalles i acudits, i també, per què no, si hi havia joves i joves en edat de festejar es deien coses pròpies de la joventut. Però quan es feia més divertit era quan s'armava ball.

El ball solia començar quan estaven cansats d'aplanar o pelar o bé si havien pres tasca, que quan l'acabaven, per celebrar l'acaballó, un es posava a cantar i a esclafir el dits. S'animava quan un altre s'aixecava feia sonar s'esquella de s'egua o un picarol; i un altre, amb un mànec de xapeta pegava cops al cul d'un poal de llauna, que fa un so com a de tambor. Amb aquests sons i cantant cançons populars, ballaven. A vegades, segons a on, es dansava acompanyats de guitarra i castanyetes. Això pel que fa referència als primers balls de sequer, als quals, els més vells, recorden. I eren de bot, es ballaven boleros, jotes i tota casta de balls típics de la pagesia mallorquina.

Després, devers els anys 45-50, ja s'organitzaren balls de sequer, d'aferrat, amb el so d'una gramola. Es feien damunt l'era i en diumenge horabaixa, des d'una hora de sol i fins que hi veien. Encara record com a sa rota de Ca S'Alcoraier i a altres llocs se'n feren unes quantes vegades. Hi acudia gent de per ses Rotes, els Son Vaquers, i els espolsadors d'ametles i figuerelers de les possessions de Son Comelles, Son Castanyer, Mianes i de més enfora.

Aquells balls "moderns" eren molt sonats. Poder ballar d'aferrat la música mo-

Damunt l'era de les cases de Ca S'Alcoraier s'hi feren balls de sequer

derna d'aquell temps enregistrada a un disc, era una cosa grossa. Era el temps que estava de moda el "bugui-bugui", el "tiruri", "la raspa" i també (i encara ara se senten) les cançons de na Conxa Piquer, de n'Antonio Machin i en Bonet de San Pedro. Aleshores no hi havia discoteques ni pubs i aquells ball eren un gran divertiment.

El so de la gramola, a la qual no hi anava connectat altaveu, se sentia fluix i unes quantes persones habituals assistents a aquelles festes, es proposaren i aconseguiren fer els balls animats per una orquestra.

Se'n feren uns quants a la caseta de Ca S'Alcoraier, a Son Collell, davant les cases de la qual hi havia una era gran. Es feren els preparatius. En Toni retirà la palla que havia quedat del batre, l'agranà i regà perquè no hi hagués pols. Posaren el carro llarg de garberar a la vorera del rotlle del ball, forquetes posades i ben travat, i d'aquesta manera tengueren el cadafal per a l'orquestra. Com que aleshores, a fora vila, no hi havia electricitat, per a l'enllumenat s'empraren llums de carbur.

Tota vegada que no podien pagar una orquestra, en Joan "Xispes" (mort) i en Miquel "Nyol", juntament amb dos a tres músics amics seus, en formaren una.

En "Xispes" tocava el "jazz-band", el que deiem i encara deim el "Jarban" o bateria. Abans, però, com que el bombo no disposava de pedal per tocar-lo amb el peu (el jarbanista té les mans ocupades amb les macetes de tocar tambors i platerets) es va enginyar amb dues pots ajuntades amb una frontissa i una molla enmig. Una era el suport i l'altra duia clavada la maça de tocar el bombo. I amb aquest enginy el tocava de meravella.

En Miquel "Nyol" sonava el trombó i fiscorn; en Francesc "Boivàs" que aleshores tenia 12 o 13 anys, tocava el saxofó i clarinet i un altre, la trompeta. També

n'hi havia un que cantava. Formaren un bon conjunt i tengueren molt d'èxit.

D'anys enrera fins a devers els anys 50, gairebé tots els pobles feien balls de sequer i eren molt festosos i populars, ja es fessin cantant o tocant la guitarra o amb música; ballassin de bot o d'aferrat, però el més famós i que tengué ressò arreu de Mallorca fou es que es va fer a Son Vaquer. No he pogut saber quin anys fou, degué ser a començament d'aquest segle i encara se'n parla.

En aquell temps per desbaratar la festa (o era per fer-ne més?) s'estilava, per part del joves més gambirols amollar-hi mosques d'ase, que són les que s'aferren davall les cues de les bèsties i vaques, i que quan s'aferren a les persones fan cossigolles i els qui les duen aferrades comencen a espolsar i quan se n'adonen, que són mosques d'ase, no queda més remei que desferrar-les d'una en una, ja que s'aferren bastant fort. Però en aquest famós ball de Son Vaquer, a més de mosques hi amollaren dragons. La broma va ésser feixuga.

Conten que per asseure's hi havia soques de figuera ajegudes al voltant del rotlle del ball, a davall les qual hi havien amollat dragons; i els autors de tal malifeta havien col·locat les soques de tal manera que quan algú s'assegués, es moguessin un poc o s'engronsassin, sortissin els dragons. Idò bé, una al·lota s'hi assegué i al cap d'una estona se sentí pessigolles pel mig de les cuixes, pegà un "gisco" i s'hagué d'alçar la falda (que aleshores arribava als peus) per saber que era que li passava i va ésser un dragó. N'hi hagué que mogueren les altres soques i de per tot sortien dragons. Tot foren crits, gemecs i rialles. I com és d'imaginar, el ball s'acabà. I jo també acab amb una de les molts cançons que encara són populars. Diu així:

Madona de Son Vaquer,
ja podeu sortir aviada
que la vostra filla té
una dragona aferrada.
Què sabeu on s'ha aferrada?
Dins una encletxa que té.

El guanyador del IV Concurs Literari de Conte Curt

L'acomodador

Donde el mundo no fuera sino una gigantesca pantalla flotante totalmente desprovista de estereoscopia, algunos hombres podrían, tal vez, aprender a vivir, o a morir, o hacer estallar el recuerdo o amar locamente la noche y su memoria de acuario.

Antoni Figuera

L'home retorna a casa, cada matinada, sol. Duu a la mà la vella maleta de pell, comprada a Portobello, el primer viatge a Londres. Dins, l'instrument apreciat, el saxo, que, després de molts esforços es va poder comprar. Mai s'hagués imaginat que la música (ell, que, d'al·lot, al poble, odiava les classes de solfeig de don Callist) es convertiria en la seva taula de salvació, després d'haver intentat múltiples oficis. I haver fracassat en tots.

La música en minúscules. Perquè l'home sap que les melodies estrambòtiques que es veu obligat a tocar cada dia per satisfer la clientela no tenen res a veure amb la puresa espiritual, amb la perfecció artística, dels músics admirats, Haydn, Vivaldi o Monteverdi. En secret, però, els ret petits homenatges privats, dins el fons de la nit, quan ja no s'escolta res.

L'home camina, fendint l'alba. Observa els racons, els detalls del paisatge, la ciutat que el va acollir, fa anys. Havia deixat el poble, els anys d'infantesa. Veu les cares castigades dels viants, les penúries, les infidelitats, les mentides. Ja arriba.

El pis en penombra. Només permet que uns tímids rajos de sol es filtrin per les escaletes dels finestrals. És el moment que més li agrada. Se senten, gairebé imperceptibles, els crits de l'al·lotge dels pisos veïnats, excitats per les sorpreses del dia que just comença. Es prepara el cafè i els tocadiscs inicia els compassos de la sonata quinta de Baldassare Galuppi. Té preferència per la versió d'Arturo Benedetti Michelangeli. L'Allegro assai, el moviment del qual en coneix tots els secrets, el sorprèn ja una mica endormiscat. Es resisteix a acceptar que se li ha escolat un altre dia inútil. La son el guanya.

A mitjan horabaixa es desperta. Baixa a fer la rutinària menjada al bar de sota

el pis, on el fidel Enric ja li té parada la taula. Fa una mica de temps, fent-se espectador de les discussions apassionades dels parroquians. Amb un no-res, es fa l'hora de tornar començar.

El local on actua és un dels pocs que queden a la ciutat amb una àurea d'una certa reputació. Diminut, situat a la zona alta. De tant en tant, els clients més assidus relaten, amb gens dissimulada nostàlgia, històries d'un suposat esplendor, entre les quals s'hi barregen visites de personatges il·lustres (escriptors, músics, actors) que s'acostaven al local per celebrar-hi els fastos d'una festa que tendria un desenllaç infeliç. La vella ciutat i els seus barris populars, de mariners i pescadors, que Bartomeu Rosselló-Pòrcel, el gran poeta local en dialecte, havia descrit en els seus millors poemes, seria arrasada pel vents adversos de la història. Don Vigo n'havia estat un cronista excepcional, que, amb l'humor i la ironia de les gran obres, va saber narrar-ne el seu segon rostre; era una ciutat en què hi havia més bordells que llibreries, una terra en què un porqueret acabaria tenint una fortuna i un poder inimaginables, capaços de derrocar governs. Una ciutat on tot era mistificació.

L'home observa com les darreres parelles, ajudades per l'alcohol, assagen, a redós de la nit, abraçades furtives, balls del tot impossibles. Cerquen la complicitat d'algun cos generós. Sonen les notes finals.

De cop i volta, sense explicar-se els motius, per una d'aquelles males jugades de la memòria, se li apareix un bigarrerat calidoscopi d'un temps abolit. Del seu temps al poble, fent coa, per entrar dins aquella sala. I l'acomodador que els pren l'entrada. No se'n sap avenir. Aquella sala.

Dins aquella sala, obscura, bruta i humida, hi vaig conèixer l'acomodador. D'això en fa ja un bon grapat d'anys. Però les escenes de què vaig ser testimoni, les hores que hi vaig perdre contemplant aquelles pel·lícules tronades que arribaven al poble, no se m'han oblidat mai. Fins i tot avui, molt lluny de l'al·lotge que vaig ésser i quan el meu únic deler és moure'm sense nord dins una ciutat

Jeroni Salom, guanyador del IV Concurs de Conte Curt

que m'és hostil, fins i tot avui, ja dic, me'n record. Tots els meus vells somnis, alimentats per les ombres que anaven i venien per la pantalla del cine del meu poble, es varen anar esmicolant d'un en un. No seré mai tan ràpid amb la pistola com Billy el Nin, ni desafiaré els facinerosos que topi pels salons abandonats, ni com el Brando encara jove m'ha estat permès tenir bitllets per al tramvia anomenat desig, ni hauré jugat a ser un rebel sense causa ni, és clar, vaig tenir la valentia de potejar el retrat de la meua mare. De les pel·lícules, els únics personatges amb qui m'he identificat sempre han estat els dolents i els perdors.

Vèiem, per exemple, com don Cal·list, el nostre mestre, havia pres per costum palpar els pits de dona Edònida, que mirava d'exercir de directora del cor parroquial, la qual havia tengut la sort de quedar viuda massa jove. A cap dels dos els agradava, el cine; a tot estirar les d'amor i, en concret, les de Maria Félix. Apareixien, tot i això, un diumenge i l'altre també. Allà podien satisfer el seu amor. Aquell amor que, per circumstàncies que ara no vénen al cas, va ser impossible. Don Cal·list els acariciava pausadament, els pits, blancs com la llet; els acarionava amb un deler del qual, la veri-

tat, no el consideràvem capaç. S'hi abocava sobre i els anava recorrent amb els seus llavis, ressecs en excés pel tabac de picadura. Els pits de dona Edònida varen justificar l'existència de don Cal·list.

No era fàcil accedir per primer cop a la sala. Era uns dels primers reptes de les generacions més joves, el primer enfrontament seriós amb els majors. Un cop aconseguit sabíem que les nostres vides havien canviat. Aconseguir el primer permís per entrar al cine requeria un envitricollat procés de lluites amb els pares, de discussions sense sentit, de plors que ben bé ens haguessin pogut ser estalviats. Tot començava durant els primers períodes d'innocència; només ens era permès quedar-nos extasiats davant les cartelleres de colors cridaners, que ens representaven desconegut; hi havia la figura del sheriff que lluïnt l'estrella d'or, dones de llargues cabelleres rosses (que qualche dia, és clar, serien totes nostres), els pobles solitaris del llunyà oest o els vaixells pirates que somniàvem pilotar, amb l'ull tapat i la cama de fusta.

Venien després uns anys indecisos. De relativa tranquil·litat; confiàvem que el germà preferit o el conço que era l'ovella negra de la família, ens contassin de viva veu la màgia que irradiaven les històries de la pantalla. Ens fèiem la nostra pròpia pel·lícula. S'escolaven, d'aquesta manera, una partida d'anys.

Arribava, a la fi, el gran dia. L'acomodador ens esperava a l'entrada. Era l'esdeveniment més extraordinari de la nostra vida. I no el volíem desaproveitar.

Al cap de poc temps se'ns feia evident que era més fascinant allò que vèiem a la pantalla que no la rutina diària que havíem de viure al poble. Imitàvem les formes d'actuar dels actors que més ens agradaven, fèiem l'inimaginable per assolir la mirada del bo quan feia picadís el facinerós, assajàvem maneres de tallar la cabellera als pèls-rojos o ens fèiem la il·lusió que, a volta de cantonada, trobaríem la princesa (potser Hedy Lamarr en forma de Dalila) que, des de sempre, havíem estat esperant i ens besaria amb passió i ens diríem les coses que se solen dir en aquests casos. Esperàvem, en fi, que, algun dia, ens rebolcaríem com a salvatges vora una platja deserta, la mar embravida, i hi faríem nit sencera i ella, la primera cosa que ens diria, a trenc d'alba, seria poc més o menys frases com: "Ningú m'ha besat mai com tu".

Però la trama de les nostres vides va anar per uns altres costats; molts hem acabat rebolcats dins el fang i la merda, com Orson Wells a "Sed de mal", només que a nosaltres cap gitana de la bellesa de Marlene ens ha acomiadat dient-nos que érem uns homes extraordinaris.

L'escena es repetia sovint. Els dos joves, al·lot i al·lota, s'esperaven a l'entrada, cap baixos, amb un posat avergonyit, com d'haver comès alguna malifeta. L'acomodador els advertia que, si els tomava trobar, no els deixaria entrar, que al cine no s'hi anava a fer segons quines coses, on arribaríem en aquest pas i que a veure si els pares ho sabrien tard o d'hora. Els cercava un nou lloc. Un estol de rialles, dèbils xiulades, murmuris diversos, recorria la sala. Humiliats, la jove parella es perdia dins la fosca. Ell els mirava, satisfet del triomf. Tanmateix sabia del tot cert que el seu era un gest gratuït; sabia que el dia menys inesperat sorprendria la parella amonestada fent juguesques amb les mans, descobrint-se els racons del cos, per les fileres del darrere.

L'acomodador acabava de substituir el vell Honorat. Va actuar amb un zel extremat des del primer dia. Ens vàrem creure que el fet de tenir una sola cama sens dubte hi ajudava; suplia el defecte per una solvència laboral sorprenent. Acostumats com estàvem a les maneres suaus d'Honorat, que sempre havia fet la vista grossa amb les nostres trapelleries, vàrem iniciar amb l'acomodador, des del principi, una batalla silenciosa per establir les regles del joc. Nosaltres no en volíem sortir perdedors, això ho teníem ben clar.

La seva mare, amb qui vivia a la caseta prop de l'estació, havia mort feia poc. Havia tengut fama d'haver estat una dona d'accentuada personalitat, cosa molt poc freqüent entre nosaltres. Igual que la seva bellesa; cap home del poble va atrevir-se a fer-li proposicions. Males llengües deien que havia fet una bona fortuna els temps del contraban. Sortia, els vespres, disfressada d'home, uns quants sacs damunt les espatles. Va fer, pel que sembla, conxorxa amb un sergent de la guàrdia civil. Potser l'acomodador en pugui ésser fill. Ho va perdre tot per culpa d'un home.

En Rupit era el jugador més reputat de la comarca. El dia que es va saber que vendria al poble una gernació va anar a

Vivia a la caseta, prop de l'estació...

veure'l al casino. Un cop va haver escutrat tots els aficionats locals, mentre feia un conyac a la barra, els seus ulls varen topar-se amb els d'una dona. En Rupit sostenia que un jugador havia d'estar al més lluny possible de les dones. En Rupit va fer nit al poble.

Farts els contrincants de les humiliacions a què els sotmetia, varen posar sobre l'aguait les autoritats. La inactivitat va fer mal a en Rupit i la retirada, que havia revengut, desmesurada pel conyac. Una vegada oberta la veda, li varen començar a prendre la mesura. Derrota rera derrota, el cabal de la dona s'anava extingint. Varen començar a discutir. L'entranyable imatge de la parella feliç, amb vestits que ben pocs del poble es podien permetre el luxe de lluir, fent el vermut al casino els diumenges, les anades a Ciutat, se'n va anar en orris. Se'l va veure, un dia qualsevol, maletes en mà, dirigint-se a l'estació. La mare de l'acomodador, des d'aleshores, es va extingir. Va convertir-se en una dona vulgar, una més com les del poble. Ella en va conscient i va acceptar amb resignació el seu final.

Anava sempre sol, amb la crossa per única companyia. Corria una història obscura, deformada, a més, per la xerrameca popular sobre un desengany amorós (que si ella va fugir amb una altra dona, que si ell, per mor de la cama, no podia...), que el va fer desistir de qualsevol altre intent. La desgràcia no el va abandonar. Treballador a les pedreres de fora vila, un barrió li va tallar la cama esquerra. O almenys aquesta és la versió més fiable d'entre les que varen circular. Altres asseguraven que la cama, la hi havia menjada un tigre, la temporada en què va treballar com a domador en un circ ambulat; s'hi hauria enrolat a causa de l'atracció envers una trapezista negra, de qui va quedar-ne corprès en veure-la actuar.

Deien que arran de la desgràcia de la mare havia posat terra pel mig i s'havia esfumat una temporada llarga. N'hi havia que el feien oblidat dins alguna ciutat tentacular, posem Buenos Aires, Veneçuela o Mèxic. Justament aquí hauria conegut l'única dona que va estimar. Ella tenia prop de catorze fills, i era la propietària de la cantina de més anomenada de la contrada. Els clients eren tots homes. Els calés, en poc temps, se li varen fondre i, per afegit, la dona se li va escapar amb un repòrter de Tijuana, de nom Juan Rulfo, que havia arribat per seguir de prop les revoltes cristeres. Tanmateix va intentar la remuntada i va ficar-se en una tèrbola empresa de contraban de caixú, allà per la frontera entre Perú i Brasil; els esbirros de Mario-Alejo Vargas-Cuadras li varen començar a posar traves, avisant-lo dels perills que li podria suposar la seva ingerència en negocis que no l'atenyien per res. No es va acoquinar i va presentar-se al ranxo de Mario-Alejo Vargas-Cuadras li va amollar tot el carregador. Va comprendre que una etapa de la seva vida s'havia acabat. Va pensar en el retorn. Va entendre que no aguantaria altre horitzó que no fos el d'una sala de cine de poble.

Poc a poc, a mesura que vaig anar frequentant la sala, la fesomia de l'acomodador va convertir-se'm en una obsessió. Vaig creure que una mena d'estranyia i inexplicable complicitat s'havia establert entre ell i jo. A voltes, me l'imaginava convertit amb la patètica figura de Paul Nashy, l'únic vampir que xuclava sang al cine del meu poble. Algunes nits d'insomni, quan els ímpetus del meu cos adolescent començaven a fer acte de presència i el meu sexe reclamava espais per desfogar-se, se m'apareixia la seva figura espectral, fantasmagòrica, seyanlant amb la pila (la que delatava tantes parelles), descobrint els meus secrets més íntims. Jo el mirava, els diumenges mentre em prenia l'entrada, per veure quin posat adoptava. De tant en tant, em sembla recordar, va deixar escapar un somriure irònic. M'havia descobert, en efecte.

Al llarg de la sessió, estava sempre assegut a una cadira, mig dissimulada entre les cortines que donaven pas a la sala, aquell espai diminut del qual no en sortia més que quan ensumava el perill. Abillat amb una estrambòtica americana vermella, uns calçons blaus amb tires

M'apareixia la seva figura espectral...

vermelloses als costats i un vulgar corbatí morat. Els anys de monotonía d'una vida sense gaires expectatives li varen donar, en contrapartida, unes estratègies increïbles per a la seva feina. Només una taca negra li pot ser imputada; la vegada que el varen sorprendre espiant el wàter de les dones; veure com les joves s'anaven baixant les faldilles, les bragues, els sexes que agafaven formes, les confidències que es devien contar.

Solia fer uns quants recorreguts per la sala, com per demostrar que no se li escapava res. Vèiem la seva ombra, escorcollant on més perill suposava que hi havia; les files del darrere. Les preferides per les parelles. Mirava i remirava. Si comprovava que les mans s'estaven quietes, es retirava altre cop rere la cortina. Aleshores era la nostra ocasió; feiem rebentar globus, bosses de pipes i, les vegades que més fora de si el vaig veure, qualche petard de fantasia. Emergia, del tot segur d'on procedia la injúria, cap a les butaques que ocupàvem la colla, ens enlluernava amb la pila i ens advertia que ens fotria fora si ho tornàvem a fer.

Acabada la pel·lícula, es quedava a netejar i procurava que tot quedàs impecable. Es detenía una estona davant les butaques maleïdes; les ensumava, com un ca, volent-ne olorar els perfums de cossos dels quals n'havia perdut la pista. Es descordava els calçons i, el sexe fora, en resseguia tots els racons. Intentava, grotesc, assajar vagues postures amatòries. Després partia cap a ca seva.

L'observàvem, amagats als llocs més inversemblants. Li ressegüem tot els seus moviments. Qualque vegada va anar a visitar Leucàdia. Havia estat la dona de Don Dimes, el director perpetu de la banda municipal, que l'havia sot-

mesa a un matrimoni rutinari, gris, estèril. Un cop traspassat, va dedicar-se a donar sortida a totes les possibilitats que, com a dona, li havien estat negades. No hi havia al poble cap home, digne de tal nom, que no hagués fet aturada a casa de Leucàdia. Va ser la primera dona amb qui vaig colgar-me.

El vèiem com, diumenge rera diumenge, coixejant, perdut dins la fosca, recorrent els paisatges habituals, es dirigia al seu cau. Fèiem suposicions del que amb tota probabilitat faria en arribar. La que jo considerava sovint més probable era que a casa seva tenien franquícia una traquelada de dones. Començaven, havent sopat, uns jocs entre cossos nus, de beure i menjar. Una darrera l'altra, les dones, totes nues, l'anaven agombolant i palplant, per totes les parts del cos, oferint-li els sexes frisosos, oberts, els mugrons encesos. Ell, anava d'un costat a l'altre de la cambra, impotent, intentant abraçades inútils. Malícia, udolava. Es rebolcava per terra i els mostrava el seu penjoll sense vida. Cercava desesperat fotografies d'altres temps, en què apareixia més afavorit, a la vora de qualche dona atractiva i els les mostrava, a veure si li oferien alguna dosi de compassió.

Ell sabia que ens delíem per besar i tocar les mosses. I, més d'un cop, va fer els possibles per impedir-ho. Venia tot d'una amb la pila a malbaratar els nostres primers temptejos d'amants sense massa traces, segurs, però, de satisfer les al·lotes que vàrem estimar: Augusta, Lucània, Juturna, Camil·la, Terència (que solies anar sense bragues, ¿te'n recordes?), Faustina, Plàcidia (el teu crit, quan els meus dits s'havien internat dins el teu bosc secret, va alçar la sala i ens va delatar; jo em vaig haver de cordar de mala manera els calçons i tu la falda que ja t'havia baixat fins als genolls. Tota la sala ens va mirar).

L'acomodador va morir el mateix any en què, amb el meu amic Manel, vaig veure per primera vegada "Els Deu Manaments". Per això sé la història de l'acomodador d'una manera tan exacta.

El cine va deixar de funcionar poc temps després. Tots nosaltres ens vàrem dispersar i em fa la impressió que la vertadera pel·lícula de la nostra vida no interessa ningú.

Orquidea

Perlas
Orquidea®

Sant Bartomeu, Patró de Montuïri

La primera notícia fidedigna data de 200 anys enrera, si bé en el segle XIV ja feien festes en honor seu

D'entre les nombroses notes històriques que de Bartomeu Verger Serra (1905-1977) vàrem publicar allà pels anys 1953 i següents no hi vàrem incloure la que de bon grat publicam a continuació, la qual va redactar en castellà per inserir en el programa de les festes patronals de 1973. Fa referència a la veneració que Montuïri tenia i té a l'apòstol Sant Bartomeu com a patró de la vila, com també a l'antiguitat del seu patronatge.

Diffícil resulta determinar la data en que Montuïri va començar a venerar l'Apòstol Sant Bartomeu com a patró de la vila. Segons referències històriques que posseïm, en el segle XIV el nostre poble celebrava festes en honor seu, corrent a càrrec dels jurats les despeses que ocasionava. Aquestes notícies consten en el primer llibre de *clavaris* del nostre arxiu municipal, entre les despeses que es feien als qui servien a dita festa. En el llibre de consells -10 agost 1453- es llegeix que la festa de Moss. Sant Bartomeu es faci així com es deu fer, de tot el que es desprèn que ja temps enrera Montuïri honorava el gloriós apòstol.

La lectura d'aquests documents ens convida a considerar els nostres avantpassats en el dia de Sant Bartomeu. Reunits a la nostra primitiva església, situada segurament en el mateix lloc que

ocupa l'actual temple parroquial i presidits pels jurats i consellers, assistien als divins oficis i un sermonador vengut expressament, un frare del convent dels Menors d'Inca (llibre de clavaris 1405), exalçava les glòries del Sant. L'horabaixa se celebrava la solemne processó, en la qual era portada la figura del Sant Apòstol. La part cívica estava a l'altura de la festivitat del dia; els juglars (ibid. 1396, 1405, 1407, etc.) venguts de Sineu o de Sant Joan de Sineu per sonar i el *Trompedors* (1559 ?) amb les seves animades melodies donaven goig als nostres primitius habitants i la gent jove demostrava la seva agilitat a les carreres pedestres del cós en les quals es disputaven oques i ànneres (ibid. 1407 i 1414) portades de Na Valldaura de Pina i de la honrada dona Valentí, el cost dels quals era de 8 sous el parell d'oques i de 3 sous el parell d'ànneres.

Fins el 18 d'agost de 1821, en què es va acordar que els *cossiers* formassin part de la comitiva que s'ha d'organitzar el dia 24 següent amb motiu de col·locar damunt el portal de la casa de la vila la placa de "Plaza de la Constitución", no en trobam notícia, d'ells, si bé és creença nostra que la seva antiguitat a

Els ball dels Cossiers a les festes de Sant Bartomeu data de més de 200 anys enrera

aquesta vila és molt més remota.

Els *cossiers*, *xirimies* i *fobiol* constitueixen la nota més destacada, ballant a cada acte les danses acostumades: acompanyament de les autoritats l'església, Oferta de l'Ofici, processó del Sant, recepcions a la casa de la vila, etc. La Música, l'existència de la qual en aquesta localitat ens consta des de principis del segle passat, va prendre també part molt principal a les festes patronals.

Mentre passaren els anys, aquestes festes prengueren més ampul·lositat i es nomenaven obrers per tal d'atendre la *capta* de blat i per a organitzar i dirigir festes.

Montuïri va venerar sempre a Sant Bartomeu com a patró de la Vila o simplement se celebrava aquesta festa, sufragada pels jurats, sense que tengués tal caràcter? Segons Boix de Berard, en el ninxo principal de l'altar major de la nostra església, hi havia una imatge antiga de la Verge Assumpta Titular de la Vila, i la primera notícia fefaent que hem trobat de Sant Bartomeu com a patró del nostre poble, data de 1793.

Esperem una altra ocasió que se'n brindi per a tractar aquest assumpte i donarem a conèixer els detalls que haguem pogut trobar en relació a la festa que ens ocupa.

Bartomeu Verger Serra
Agost, 1973

SEBASTIANA SAMPOL MAYOL

IL·LUMINACIÓ DECORATIVA
LÀMPADES INTEMPÈRIE
PANTALLES
"APLIQUES"
REGALS
ARTICLES DECORACIÓ

Carrer Missió, 14 (Travessia Oms) Telf. 72 67 78 **PALMA de MALLORCA**

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

CENTRE COORDINADOR

Biblioteca Municipal de Montuïri

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

- *Bassa, Ramon.* - **Literatura infantil catalana i educació:** 1939- 1985.- Palma: Moll, 1994.
- *Baudelaire, Charles.* - **El "Spleen" de París: petits poemes en prosa.**- València: Edicions 3 i 4, 1994.
- *Caparrós, José M^a.* - **100 grandes directores de cine.**- Madrid: Alianza, 1994.
- *Carbonero, Maria Antonia.* - **Padrins i repadrins a les Balears: una societat de quatre generacions davant el 2000.**- Palma: Lleonard Muntaner, 1994.
- *Carpentier, Jean.* - **Breve historia de Europa.**- Madrid: alianza, 1994.
- *Collins, Wilkie.* - **L'hotel encantat.**- Barcelona: Columna, 1995.
- *Crespi, Rafel.* - **Silencis.**- Barcelona: Columna, 1995.
- *Crespi, Rafel.* - **Personatges (sic).**- Barcelona: Pòrtic, 1994.
- *Cuquerella, Pere.* - **Trigonometria.**- Barcelona: Edicions de La Magrana, 1994.
- *Gala, Antonio.* - **Más allá del jardín.**- 4a. ed.- Barcelona: Planeta, 1995.
- *Gimferrer, Pere.* - **Dietari: 1979-1980.**- Barcelona: Edicions 62, 1994.
- *Ginard, David.* - **L'esquerra mallorquina i el franquisme.**- Palma: Documenta Balear, 1994.
- *Kottak, Conrad P.* - **Antropología: una exploración de la diversidad humana con temas de la cultura hispana.**- 6a. ed.- Madrid: McGraw Hill, 1994.
- *Leavitt, David.* - **Mentre Anglaterra dorm.**- 2a. ed.- Barcelona: Columna, 1995.
- *Llamazares, Julio.* - **El río del olvido.**- Barcelona: Seix Barral, 1995.
- *Martí i Pol, Miquel.* - **Un hivern plàcid.**- 4a. ed.- Edicions 62, 1995.
- *Mosquera, Roberto.* - **El procés autonòmic balear.**- Palma: Documenta Balear, 1994.
- *Muñoz Molina, Antonio.* - **Ardor guerrero: una memoria militar.**- 5a. ed.- Alfaguara, 1995.
- **Relatos urbanos.**- 2a. ed.- Madrid: Alfaguara, 1995.- *Rendé, Joan.* - **El viatger.**- Barcelona: Columna, 1994.
- *Palmer, Joan.* - **Cent anys de mestres d'aixa a Mallorca.**- Palma: El Tall, 1994.
- *Saladrigas, Robert.* - **Un temps del diable.**- Barcelona: Columna, 1995.
- *Serra, Cristóbal.* - **Augurio Hipocampo.**- Palma: Olafeta, 1994.
- *Soler, Joan.* - **Teatre de la revolta.**- Palma: Documenta Balear, 1994.
- *Sopeña, Andrés.* - **El florido pensil: Memoria de la escuela nacionalcatólica.**- 2a. ed.- Barcelona: Crítica, 1995.
- *Tavani, Giuseppe.* - **Breu història de la llengua catalana.**- Barcelona: Edicions 62, 1994.
- **Vocabulari de Restaurants: català-castellà.**- Ajuntament de Pollença, 1995.
- *Yourcenar, Marguerite.* - **El laberint del món.**- Barcelona: Proa, 1994.

HORARI

De dilluns a divendres: De les 17 a les 20 hores
Dissabtes: De les 10 a les 13 hores.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Joan Gomila, campió d'Espanya de 100 metres espatlla, a la categoria màsters

Els dies 23 i 24 de juliol una expedició formada per 18 nedadors de les Balears, concretament del "Club Màster Balears", es va desplaçar a Benidorm per disputar el VI Campionat d'Espanya de Natació de màsters. Aquests campionats, que se celebren anualment, consten de 12 categories, entre les quals es distribueixen els participants segons l'edat.

Joan Gomila Jaume, de 59 anys, va ser un dels 350 nedadors de tot l'Estat que hi van assistir. No és la primera vegada que hi pren part; anteriorment havia participat a Bilbao (1991), Andorra (1992), Saragossa (1993) i l'any passat a Barcelona. L'hem volgut entrevistar perquè constitueix un exemple de constància i d'esforç. És tot un mèrit aconseguir proclamar-se campió d'Espanya en els 100 metres espatlla, subcampió en els 50, quart en els 400 metres lliures i setè en els 50 braça. Aquest mèrit té encara més valor, si un ja és "maduret" i les seves ocupacions professionals li absorbeixen una gran quantitat de temps. I són mèrits que ell s'ha guanyat a pols, ja que, en les seves pròpies paraules, "les vaques no donen llet, les han de muntar; la vida regala poques coses, te les has de guanyar".

- Per quin motiu creus que, de cada vegada, hi ha més gent major que fa esport?

- Perquè de cada vegada s'associa més l'esport a qualitat de vida; de tota manera aquest esport per esdevenir qualitat de vida ha d'anar acompanyat d'una bona alimentació, que consistiria en menjar de tot però moderadament. A això, a més, l'esport hi contribueix, ajuda a autorregular la fam.

- Per què consideres que és important fer esport, i concretament natació, a l'edat dels màsters?

- Sobretot, perquè la natació és l'esport més complet; és especialment beneficiós pels que tenen mal d'esquena, ja que activa el sistema cardíocirculatori i potencia molt el cor. La pràctica, continuada, sistematitzada, d'un esport redueix poc a poc els hàbits sedentaris, perososos, que ens envolten, sobretot a mesura que ens feim vells. La joialitat que et dona la pràctica de l'esport, el bon humor, el sentir-se bé

Joan Gomila amb els participants més veterans de la competició, Pio Pastor, de 76 anys i Bernarda Angulo, de 83.

físicament repercuteix positivament en la teva vida. Per altra banda una vegada nedat o fet un altre esport, sobretot si abans de començar et feia pesa, et sents satisfet de tu mateix, content perquè domines el teu cos i això t'ajuda a ser més fort davant les contrarietats de la vida. El metge de Maià, don Joan Oliver, em deia que tenim dues edats, la natural -del calendari-, que no es pot modificar, i la biològica, que és l'estat físic d'una persona; és aquesta la que compta per a un metge: una persona de 70 anys pot ésser sanitàriament de 30 a 40.

Per exemple, Francisco Calamitè -rècord d'Espanya el 1947- després de 40 anys d'inactivitat, va retornar a la competició dels màsters a causa d'un dolor a la columna. I aquest dolor va desaparèixer.

- Què és el que més et va agradar i impressionar d'aquests campionats?

- La il·lusió, el companyerisme i el bon humor que regnava entre els participants. S'ha de tenir en compte que tots érem persones que dúiem un any entrenant tres dies a la setmana i aquest fet marca el

• La vida regala poques coses, te les has de guanyar

• De cada vegada s'associa més l'esport amb la qualitat de vida

• La salut s'ha de merèixer amb l'esforç personal de cadascú

caràcter, la personalitat i fa que tots estiguem en una mateixa sintonia, compartiguem i superem els mateixos problemes.

- Tens alguna anècdota a contar d'aquesta estada a Alacant?

- Na Pilar López del nostre equip disputava els 100 metres braça i, faltant mitja piscina, vam veure que podia batre el rècord d'Espanya. Tot l'equip ens vam ajuntar i fent una pinya vam començar a cridar-li cada vegada més fort, "va, va, va". Fèiem un renou escandalós, però va servir perquè aconseguís rebaixar en dos segons la marca nacional. Quan la felicitàvem, va reconèixer que el nostre ànim havia contribuït en la consecució d'aquest títol.

- Altres coses que vulguis comentar

- M'agradaria aclarir que existeixen en els màsters dos nivells, dos tipus de participants: aquells que han estat nedadors de joves i aquells que naden per fer salut, per teràpia, simplement per fer esport. Els primers, com és lògic, solen copsar els primers llocs i rècords. He de reconèixer que jo vaig poder fer primer de 100 metres espatlla perquè en la meua categoria no n'hi havia cap; encara que més que guanyar, per a mi té importància el fet de poder-hi participar.

- Això significa molta humilitat...

- Enrique Granados, president de la Federació Territorial de Balears, ex-olímpic i gran nedador del nostre equip, després dels campionats de l'any passat, a Barcelona ens va dir: "Vos donam l'enhorabona. Aquests campionats s'han pogut fer gràcies a gent com vltros, que ha après a nedar de majors. Els èxits dels qui han estat nedadors de joves són normals, ara la vostra perseverança, ganes de perfecció, il·lusió i ganes són dignes d'admi-

ració. Si només hi participassin ex-nedadors les competicions serien més pobres. L'esperit de la federació és fer salut, passar gust i fer amics i viure amb un esperit jove.

- Hi veus una millora en aquest sentit?

- La natació i l'esport en general aniran estenent-se cada vegada més en la societat. Les piscines han esdevingut insuficients, els cursos de natació estan plens. És bo veure gent gran que aprèn a nedar i crec que ells han d'estar molt satisfets de veure que aconsegueixen, per exemple, travessar la piscina sense por. Crec que a la nostra comarca fa falta una piscina climatitzada; seria aprofitada per molta gent.

A Joan li agradaria acabar amb una màxima que resumeix en poques paraules el que ell pensa: "la salut s'ha de merèixer amb l'esforç personal de cada un, d'acord amb les lleis de la natura". De tota manera, -matisa-, en forma ens hi hem de posar poc a poc, el cos humà passa factura dels excessos i per això val més pecar de prudents".

La seva dedicació i constància en pro d'una vida sana són un bon exemple que hauria d'animar grans i petits.

Mre Francisca Gomila

Crèdit Obert

Estreni casa
per ben poc

"la Caixa"
Caja de Pensiones Ahorros
de San Lluís

Forta inscripció de socis del CE Montuiri Els infantils, campions del XXIII Torneig de la Llum

XXIII TORNEIG DE LA LLUM

La classificació final de XXIII Torneig de la Llum ha estat la següent:

JUVENILS GRUP A

1. At. Balears
 2. Cide
 3. Sant Francesc A
 4. La Salle
- Millor jugador: Javier Calero (Sant Francesc)
• Màxim golejador: Nacho Azcona (Cide)

JUVENILS LLIGA AUTONÒMICA

1. Cide B
 2. Beta
 3. Parròquia Ramon Llull
 4. La Victòria
- Millor jugador: Janus Lewandowski (Ramon Llull)
• Màxim golejador: Jaume Mir (Cide B)

JUVENILS I REGIONAL

1. Sant Francesc B
 2. Montuiri
 3. Andratx
 4. Porreres
- Millor jugador: Tomeu Bennàssar (Montuiri)
• Màxim golejador: Arnau Mates (Montuiri)

CADETS A

1. La Salle
 2. Sant Francesc
 3. Cide
 4. At. Balears
- Millor jugador: Cristòfol Andreu (La Salle)
• Màxim golejador: Bartomeu Miquel Company (At. Balears)

CADETS B

1. S'Indioteria
 2. At. Parròquia Ram. Llull
 3. Gènova
 4. Montuiri
- Millor jugador: Josep Abellà (Gènova)

- Debut a 1ª Preferent amb bon peu
- Els juvenils i cadets aquest mes comencen la lliga

Joan Mateu reb el trofeu de màxim golejador infantil

- Màxim golejador: Antoni Coadro (At. Parròquia Ramon Llull)

INFANTILS A

1. La Victòria
 2. Cide
 3. La Salle
 4. Sant Francesc
- Millor jugador: Lluís Alarcón (Cide)
• Màxim golejador: Xisco Diego (La Victòria)

INFANTIL B

1. Montuiri
 2. S'Indioteria
 3. Algaida
 4. Beta
- Millor jugador: Andreu Trobat (Algaida)
• Màxim golejador: Miquel Joan Jaume (Montuiri)

ALEVINS

1. Campos
 2. Montuiri
 3. Porreres
 4. Algaida
- Millor jugador: Antoni Bordoy (Campos)
• Màxim golejador: Baltasar Rigo (Campos)

RESULTATS

El resultat dels equips montuierers han estat els següents:

• Alevins: Montuiri, 3 - Porreres, 2 i Montuiri, 0 - Campos, 2 (final)

• Infantils: Montuiri, 1 - Beta, 0 i Montuiri, 5 - S'Indioteria, 0 (final)

• Cadets: Montuiri, 1 - At. Parròquia Ramon Llull, 2 i Montuiri, 0 - Gènova, 6 (3r i 4t llocs)

• Juvenils: Montuiri, 4 - Porreres, 3 i Montuiri, 1 - Sant Francesc B, 2 (final)

TROFEUS MOSQUERA

A la inauguració del Torneig de la Llum es varen lliurar els trofeus "Miquel Mosque-ra" als màxims golejadors dels equips del Club Esportiu Montuiri de la passada temporada. Foren guardonats, Pau Company (benjamins futbol-7), Miquel Joan Jaume (alevins), Joan Mateu (infantils), Arnau Mates (cadets), Antoni Llaneres (juvenils) i Gabriel

BICICLETES

Esteve Barceló va guanyar la prova ciclista contrarellotge que es va disputar per les festes de Sant Bartomeu on hi participaren corredors locals.

CAMPANYA SOCIS

El Club Esportiu Montuïri ha començat la campanya de socis. Són nombroses les famílies que s'hi han fet. Els preus dels carnets són:

- . Jove: 2.000
- . Jubilat: 5.000
- . Dona: 5.000
- . Normal: 10.000
- . Honor: Més de 10.000 pts
- . Directiu: 25.000

ELS EQUIPS DE FUTBOL DAVANT LA TEMPORADA 1995/96

Com feim cada any per aquestes dates, BONA PAU vos informa de la plantilla de tots els equips del Club Esportiu Montuïri i també, dels rivals a cada una de les categories.

Aquest mes publicam la dels equips que comencen la competició l'agost (I Preferent) o setembre (cadets i juvenils). Els mes vinent ho farem amb els infantils, alevins i benjamins que inicien la lliga a l'octubre.

I PREFERENT

. Jugadors:

Alcover Melià, Jaume
Almansa Serra, Francesc Josep
Amengual Miralles, Antoni
Barceló Cerdà, Joan
Canyelles Ramonell, Seb.
Clar Gelabert, Jaume
Escandell Garcia, Josep Àngel
Gacías Tarrassa, Llorenç
Hernández Alcaraz, Alfonso
Magaña Mas, Miquel
Martorell Cerrato, Joan

Munar Miralles, Guillem
Ors Nicolau, Pere
Pocoví Mayol, Jaume
Rigo Mas, Jaume
Roig Roscar, Gabriel
Sastre Gomila, Gaspar
Sociés Pocoví, Baltasar
Verger Bennàssar, Joan
Vicéns Jaramillo, Joan Carles
Vicéns Jaramillo, Miquel Àngel

Entrenador:

Joan Llompart Lluí

Ajudant entrenador:

Pere Fullana Puigserver

Delegat:

Josep Maria Munar Vich (coordinador equip)

. **Equips:** Calvià, Petra, La Victòria, Consell, Casa Miss Jotul de Sa Pobla, Xilvar, Alcúdia, Montuïri, S'Arracó, Andratx, Son Roca, Ferriolense, Gènova, Espanya, Soledat, Felanitx, Independent, Binissalem, Escolar de Capdepera i La Unió.

. **Inici lliga:** 27 agost

. **Final competició:** 19 maig

JUVENILS

. Jugadors:

Amengual Martorell, Gabriel
Amengual Nicolau, Cristòfol
Andreu Amengual, Guillem
Bauzá Perelló, Guillem
Bennàssar Verger, Bartom.
Canyelles Ramonell, Miquel
Coll Salvà, Maties
Lladó Pocoví, Miquel
Llaneres Garcies, Antoni
Mates Mayol, Arnau
Mateu Sbert, Josep
Mateu Sbert, Joan
Mesquida Linàs, Joan
Miralles Martorell, Rafel
Miralles Martorell, Joan
Pocoví Ferrando, Gabriel
Ramonell Miralles, Jaume
Rossinyol Garcia, Jaume
Sampol Roca, Joan
Sociés Fiol, Joan
Tries Garau, Vicenç
Verger Bennàssar, Antoni
. **Entrenadors:**
Josep Sampol Cerdà/Gabriel
Mates Alcover

. Delegats:

Joan Mesquida Pocoví (coordinador equip)
Llorenç Amengual Ferrer
Miquel Tries

. **Equips:** Patronat B, La Salle B, Sant Gaietà, Son Roca, Felanitx, Rellotgeria Calvo, Campos, Artà, Porreres, S'Arenal, Beat Ramon Llull d'Inca, Sant Francesc B, Murenc, Cardassar, Pollença, At. Rafal, Montuïri i Verge de Lluç.

. **Inici lliga:** 10 setembre

. **Final campionat:** 2 juny

CADETS

. Jugadors:

Augusto Cabrera, David
Bayón Fiol, Daniel
Font Mayol, Bernadí
Fullana Cerdà, Bartomeu
Gomila Pocoví, Tomeu
González Bordas, Hernan
González Bordas, Xavier
Manera Fuente, Maties
Marcos Cabrera, Josep Miquel

Martorell Sansó, Miquel
Mas Tugores, Josep Maria
Mateu Sampol, Joan Gabriel
Mulet Garau, Josep Antoni
Munar Miralles, Llorenç
Nicolau Pizà, Guillem
Ramonell Miralles, Joan Antoni

Sampol Roca, Gabriel

. Entrenador:

Cristòfol Ors Roca

. Delegats:

Jeroni Nicolau Garau (coordinador equip)
Gabriel Mateu Sociés
Gabriel Gomila Jaume

. **Equips:** Portocristo, Manacor, Felanitx, Campos, Cardassar, Cala Millor, Sóller, Montuïri, Alcúdia, Artà, Sallista d'Inca, Binissalem, Sant Francesc At., Estudiants, Murenc i Poblenc.

. **Inici lliga:** 2 setembre

. **Final competició:** 20 abril

Gabriel Gomila

Calendari de Preferent

Temporada 1995-96

1ª volta	2ª Volta
Setembre	Gener
(27-8)	Montuïri-Soledat 7
3	Independiente-Montuïri 14
10	Montuïri-Escolar 21
17	Petra-Montuïri 28
24	Montuïri-Consell (4-2)
Octubre	Febrer
1	Xilvar-Montuïri 11
8	La Unió-Montuïri 18
12	Montuïri-Andratx 25
15	Ferriolense-Montuïri (3-3)
22	Montuïri-Espanya (10-3)
29	Felanitx-Montuïri (17-3)
Novembre	Març
1	Montuïri-Binissalem 24
5	Calvià-Montuïri 31
12	Montuïri-Rtv. La Victòria (14-4)
19	Casa Miss Jotul-Montuïri (21-4)
26	Montuïri-Alcúdia (28-4)
Desembre	Maig
3	S'Arracó-Montuïri 5
10	Montuïri-Son Roca 12
17	Gènova-Montuïri 19

PRESTEC
HIPOTECARI
"SA NOSTRA"

Elegir bé és important...

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Ha començat la restauració del retaule dit de San Pere

Durant les passades festes de Sant Bartomeu romangueren exposades dues taules del retaule dit de Sant Pere (en realitat és el retaule de l'Assumpta). D'aquesta manera ha començat la restauració que està previst fer en tres anys. Les dues primeres taules les ha pagat la parròquia i ara esperam rebre aportacions governamentals (Ajuntament i Consell Insular), així com aportacions de particulars, per tal de dur a terme tota l'obra de restauració, valorada entre 3'5 i 4 milions de pessetes.

Creim que val la pena dur endavant tota la restauració, ja que es tracta d'una joia cultural única a Mallorca, feta en el nostre poble en el segle XVI per Mateu López, pare precisament d'un avantpassat montuïrer.

Horari de misses

A partir del proper dia 3 l'horari de les misses de la parròquia torna a la normalitat. Els diumenges i festes n'hi haurà a les 12 del matí. I els dissabtes dels diumenges i festius, a les 21 hores fins al 23 de setembre, ja que a partir del 24, amb motiu del canvi horari, les misses vespertines dels dissabtes, diumenges i funerals serà a les 20 hores. Els dies feines, a les 19'30 hores. I el condol, per als funerals, com ja és costum, començarà a la 19'45.

Curset prematrimonial

Les parelles que pensin casar-se dins els pròxims mesos, convé tinguin present que el proper 2 d'octubre a la residència de Porreres començarà a les 21 hores un curset prematrimonial. Els interessats poden passar per la rectoria a formalitzar la inscripció.

Esser cristià

... Esser cristià no és, en primer lloc, l'adhesió personal a un credo de veritats o l'acceptació d'uns criteris de comportament, o el compliment d'un ritual. Esser cristià consisteix, en primer lloc, a **pertànyer** a una comunitat cristiana i, només com a conseqüència d'aquesta pertinença a la comunitat, **compartir** una mateixa fe, **participar** d'uns mateixos sentiments i **viure** un mateix estil de vida.

Les dues taules restaurades foren exposades durant les festes de Sant Bartomeu. La de Sant Pere, sense restaurar, es pot veure a l'esquerra.

Reconeixement a la transmissió de valors

(Homilia del dia de l'homenatge als majors)

Diu un autor que "*qui perd els seus orígens, perd la seva identitat*". El mateix podem dir referent a la tradició: "*El poble que oblida els majors és un poble que perd la tradició*".

I quan deim tradició no ho hem de confondre amb tradicionalisme. Aquest és estàtic, no es mou, i a més atura totes les iniciatives. Quan deim tradició, volem dir *transmissió*. És a dir, allò que es transmet d'una manera dinàmica, allò que es mou perquè camina; lo que fa avançar les generacions.

Així la tradició identifica un poble amb tota la *transmissió de valors* i fets culturals que va duent. I també la tradició ens duu als orígens sense perdre la identitat. Perquè la tradició/transmissió dels nostres avantpassats ha format les nostres arrels.

Fixem-nos com tot lo antic agrada. Està fet amb paciència; pensat perquè duri; fet sense pressa. Ens agraden les rondalles. És la capacitat de creació i d'imaginació d'un poble arrelat dins els seus costums: Són balls d'una pagesia desapareguda la qual l'enyoram i la recordam i la feim present amb l'avior d'un temps.

La tradició dels nostres majors ens ha duit uns valors molt estimats i que ara, perduts, no n'hem sabut crear de nous. Esteim a la cultura del buit.

També els majors ens han duit el valor de la fe i de l'estimació a l'Eucaristia. I ara no ho sabem viure amb la qualitat que els d'edat ho viuen. Hem canviat la qualitat de vida per quantitat: ens agrada tenir moltes cases abans que saber-nos posseir com a persones; i així hem perdut la profunditat humana i divina.

Per això deim a la gent major, que ha fet un poble i una cultura de la qual nosaltres ara en som hereus, que us volem retre aquest reconegut homenatge perquè us el mereixeu, perquè gràcies a la vostra transmissió som lo que som, o part del que hauríem de ser. I perquè la vostra història ens ajuda a recordar els nostres orígens.

Que tots, en torn de l'Eucaristia: font i cim de la nostra tradició cristiana, en puguem donar gràcies a Déu i en torn de la taula fraternal continuem tots agermanats, fent poble.

Nofre Torres, Rector

DEMOGRAFIA

Agost de 1995

Defuncions

Dia 17.- Joan Ferrando Gallard
"Ferrando", casat, de 83 anys.

Dia 25.- Bàrbara Amengual Martorell
"De Galiana", viuda, de 82 anys.

Dia 28.- Bartomeu Garcia Fiol
"Mosson", casat, de 79 anys.

Dia 29.- Bàrbara Alcover Ribas "de
Son Collell", viuda de 86 anys.

Matrimonis

Dia 4.- Jaume Rigo Tous amb Antònia
Carralero Rodríguez.

Dia 26.- Francesc Manera Róscar amb
Margalida Sansó Mestre.

TEMPS PASSAT

10 anys enrera

Setembre de 1985

Jubilació del carter

Dia 15 de setembre de 1985, després
de més de 22 anys d'exercici, es va jubilar
Joan Miralles Lladó "Pastor" com a
carter de Montuïri. Provisionalment el va
substituir Bartomeu Cloquell Gomila, un
jove de 19 anys.

25 anys enrera

Setembre de 1970

Cobrador d'imposts

Pel motiu d'estar malalt Antoni Mayol
Mayol, cobrador d'imposts municipals,
drets de plaça i altres, l'Ajuntament va
acordar dia 15 de setembre de 1970 que
s'encarregàs d'aquesta tasca el Guàrdia
Municipal Joan Verger Martorell.

50 anys enrera

Setembre de 1945

Dimissió del batle

Dia 27 de setembre de 1945 el Governador
va comunicar a l'Ajuntament que
havia acceptat la dimissió del batle
Gabriel Arbona Arbona i al mateix temps
manà que es fes càrrec de l'alcaldia amb
caràcter accidental el primer tinent de
batle, que aleshores era Bartomeu
Rossinyol Cerdà.

100 anys enrera

Setembre de 1895

Multa a l'Ajuntament

Segons publicà el Bolletí Oficial de la
Província de dia 25 de setembre de
1895, "el Delegat d'Hisenda imposa a
l'Ajuntament de Montuïri una multa de
50 pessetes per la morositat que ha ten-
gut en la reunió del repart veïnal de con-
sums a l'Administració de Contribu-
cions".

PLUVIÒMETRE

Agost de 1995

Dia 18.....	1'2 l. m2
" 19.....	28'3 "
" 23.....	2'4 "
" 24.....	1'0 "
" 25.....	7'2 "
Total ...	40'1 "

CUINAR EN CASA

Calamars

Ingredients

- 1 kg. de calamars petits.
- 1 culleradeta de "moca" de carbonat.
- 1 ceba grossa.
- 1 tomàtiga.
- 1/2 tassa d'ametles torrades i picades.
- Pebre bo, sal. i carbonat.

Elaboració

Es frigen els calamars (sense enfarinar) i es posen dins una greixonera. Es tapen d'aigua i es posa al foc. Quan comencen a bullir, s'hi posa el carbonat. Hande bullir 1/4 d'hora a poc a poc, llewant la sabonera.

Dins l'oli de fregir els calamars, hi fregim la ceba i tomàtiga i ho posam dins la greixonera tot junt amb una cullerada d'ametles torrades i capolades.

Recepta de

Francisca Fornés Fiol "Mora".

NOCES D'OR

8 Setembre 1945

Pau Ribas Barceló "Reus", amb Antònia Moll Lliteras (de Porreres).

GLOSES

Exclamació

Nofre, tu sempre m'enganxes i no em deixes escapar. si una glosa falta et fa, per què no vas a cercar qualque dia madò "Manxes"? Ella, que sap tirar planxes, és perquè no sap planxar.

Primeres Comunions

(La féu dia 2 de juliol, p'en Bartomeu
Garcias "Mosson")

Avui ha estat un gran dia
pets infants que han combregat
perquè tots han demostrat
tenir molta d'alegria;
i Cristo los beneïa,
des del Cel ple de bondat;
i això sé cert que ha agradat
a Sant Josep i Maria

Miquel Massanet "Parri"

APOTECARIES

Diumenges de setembre de 1995

Vilafranca 3	Petra 24
Ariany 10	Porreres 1 Octubre
Montuïri 17	

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPI - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

Immensa participació a les festes de Sant Batomeu

La participació i entusiasme dels montuïrers i visitants roman ben atent a les fotografies

